

PRICE \$3.00 (including GSTax in Canada)

Ціна 3.00 дол.

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

Vol. XLII

ЧЕРВЕНЬ - 1991 - JUNE

No. 496

NOVI DNI

A Ukrainian Monthly published
every month except August by
the Nowi Dni Co. Ltd.
in Toronto, Ont., Canada
Адреса "Нових Днів":

NOVI DNI
P.O. Box 400, Stn "D"
TORONTO, ONT., CANADA
M6P 3J9

Second Class Mail Registration Number 1668
International Standard Serial Number
ISSN 0048-1017

Editor-in-Chief: M. Dalney
Business & Advertising manager:
A. Horhota

Fax (416) 535-6667

**1 YEAR SUBSCRIPTION -
РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА:**

CANADA: \$27.00

U.S.A.: \$25.00 US

**OVERSEAS - ЗАОКЕАНСЬКІ
КРАЇНИ**

\$25.00 American or equivalent

Avio - \$65.00 American or equivalent

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

AUSTRALIA - АВСТРАЛІЯ:

F. Habelko, 61 Lawson Ave.,
Frankston 3199, VIC. Australia
Tel.: 03-783 7782

GR. BRITAIN - ВЕЛ. БРИТАНІЯ:

Mr. A. Bondarenko,
34 Gibbon Rd.
London W3 7AF England

U.S.A. - СПОЛ. ШТ. АМЕРИКИ:

Чикаго і околиці:

Mr. D. Hrushetsky,
2635 Spruce Street
River Grove, Ill. 60171, USA

Бостон і околиці:

Mrs. L. Dijak,
115 Connel Dr.
Stoughton, Mass., 02072, USA

Засновник і редактор 1950-1969 П.К. Волиняк

Видає Спілка "НОВІ ДНІ" з обм. відповідальністю

Мар'ян Дальний - головний редактор

Редколегія: Іл. Бондарчук, Тоня Горохович, Василь Гришко,
Мар'ян Дальний - редактор, Олексій Коновал.

Адміністратор і Оголошення - Ада Горгота

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Василь Марочкін - ВИБРАНІ ВІРШІ	1
Григорій Вишневий - КОНТАКТИ, АБО ЧЕТВЕРТА ГАЛЯ	3
Микола Ковшун - НА БАТЬКОВІЙ ЛУЦІ	4
Володимир Філенко - СУВЕРЕНІТЕТ УКРАЇНИ... ..	6
Дмитро Обяк - ЧИ ДІЙСНО НАРОД УКРАЇНИ ЗА ОНОВЛЕНУ ФЕДЕРАЦІЮ	9
Марія Гарасевич - НІЛА КРЮКОВА	11
Іван Лозинський - ТАЛАНТ І СЕРЦЕ ХІРУРГА	15
Йосип Гошуляк - ОТЕЦЬ ПРОФ. ЮРІЙ ГЕРИЧ	18
Єва А. Почтар - НЕ ШУКАТИ "КОЗЛІВ ВІДПУЩЕННЯ"	21
Юліян Мовчан - РІК МОЦАРТА	23
Михайло Лоза - ЩЕ ОДИН ПРОЯВ ВІДРОДЖЕННЯ	25
Віктор Поліщук - БІЛЬ І СОРОМ	27
Маріян Коць - ХАРКІВ І ХАРКІВ'ЯНИ	29
Ю.С. - УКРАЇНСЬКА ПІЄТА	30
М.Д. - ГІДНЕ ВШАНУВАННЯ бл.п. В. СТУСА	31
М. Шафранюк - ВИСТАВКА ТВОРІВ КУРИЛИКА В КУМФ	31

На першій сторінці обкладинки: Туристи, Канада також екзотична
країна. Фото Бюра Туризму провінції Ньюфаундленд.

Через брак місця, цікаві листи до редакції та інші матеріали відставлено до
наступного числа. Авторів і читачів просимо вибачити, що з кончею
ощадности ми змушені зменшити число сторінок. - Ред.

● Передруки і переклади дозволені за поданням джерела. ● Статті з поданими іменами авторів не конче
висловлюють погляди редакції. ● Незамовлених матеріалів редакція не повертає. ● Редакція не відповідає
за зміст платних оголошень і застерігає собі право виправляти мову та скорочувати надіслані матеріали.

Література, мистецтво, наука, суспільне життя

Василь МАРОЧКІН

ВИБРАНІ ВІРШІ

В РІЧИЩІ СЕРЦЯ

Я ще встиг застати в своєму дитинстві
прадавніх обрядів.
Мені довелося чути пісні язичницькі.
Їх співали дівчата в ніч на Івана Купала.
Я носив ломаччя і кидав його у вогнище,
що палало тисячоліття...
Я слухав легенди і повір'я від старих людей,
які щиро вірили в те, що говорили.
Я починав розуміти мову трави і комах.
Я ще встиг доторкнутися до наймелодійнішої струни,
але вона обірвалася, як скінчилось моє дитинство.

Я мрію: знов почнуть танок дівчата,
І попливуть вінки язичницьких часів!
Та вогнище - володар свята, -
Вплететься в їхній здаленний спів.

А десь чекає папороть у лісі.
Кому вінок, що кинеш в річку ти?
І ніч, і відсвіт ватри, тихий місяць,
До ранку будуть хвилями пливти
Кудись у вічність...

На Івана Купала келих ночі розбито,
Погамована співом жага її темних очей.
І ніхто не питає: хто мусив з келиха пити...
У світанку в якого бліде і суворе лице.
На Івана Купала келих ночі розбито.

Ніч купальська весела і несаможита,
Закружляла з вогнем у шаленому танці.
Але випаде келих печалі допити,
Не жоні, а коханці...

Згасне ватра. Вінок одпливе,
У світи, у віки, до поганського свята...
І праматір моя щось відчує нове,
Коли буде вінок за водою пускати.

Попливуть ті вінки
У світи, у віки...

ЗУСТРІЧ ІЗ МІСТОМ

Їдем в Дубно! Все ж бо вмовив маму!
Дрібно торохтить в дорозі віз...
Як минули Бернардинську браму, -
Батько руку до очей підніс.

Височіють над водою мури,
Іква-річка в'ється, мов жива...
І костюл-величний і похмурий,
В голубому небі проплива.

Битий шлях і дубнівська фортеця
Стільки літ мою хвилюють пам'ять.
Це вже потім болем одізнеться
Клич віків, що душу мою спалить.

То все потім: Кривоніс і Бульба,
Федоров-той книжний чоловік...
Панський гонор і магнатські гульби,
В посполитих відбирали вік.

...Я в руках тримаю урочисто
Чобітки, сорочечку нову...
Вперше у житті справдешне місто
Того дня побачив наяву.

КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ

Хлопці за навчання несли плату
У праматір українських шкіл...
Так багато міг би розказати
Цей кленовий потьмянілий стіл.

Бо наука над усе на світі
В бурсаків... Швидка у них хода...
То ж сюди таки одного літа
Записавсь Грицько Сковорода.

Задивився, в далеч непогожу...
З книгою... Сакви через плече.
"Цей пііта має іскру Божу,
Мудру мисль не по літах рече..."

Хлопці за навчання несли плату
У праматір українських шкіл...
Так багато міг би розказати
Цей кленовий потьмянілий стіл.

НА СКАТЕРТИНІ ДНЯ

На дні твоїх очей сміється бісеня.
В куточках губ твоїх окреслились дві rischi...
Лежить твоя рука на скатертині дня,
Заснуло немовля. Гойдається колиска.

Цей серпень хлібодар! Цей рік, що вже достиг!
У кожного в житті є дні у позолоті.
А я уже не той... Немов чогось не встиг.
Хоча міцна рука й затерпла у роботі.

ГОЛГОФА

Сміялись в спину
друзі ниці і підлі.
А вітер, немов пружина,
в обличчя вдарив навідліг.

"Ще до півнів мене продаси, -
не хочеш, а мусиш..."
Ой, Василю, Василю, Васи...
Вік Ісуса.

На землі стільки крові і лих,
ще людина в печері...
Кращий учень-Іуда - зміг...
Остання вечере.

З ночі день вироста.
Втома. Червоні повіки.
Ти нестимеш важкого хреста
доки віку.

Напливає обличчя сумне.
І не маю спокою.
І сумління катує мене:
що ти накоїв?...

ОСТАННЯ ВОЛЯ ГЕТЬМАНА ІВАНА МАЗЕПИ

Догоряла свіча в узголів'ї гетьмана...
- Говорити не буду. Говорити? Об чім?...
Нам царі за довіру заплатили обманом,
Ми боролись, брати, а тепер помовчім.
І зайшовся важким незлікованим кашлем,
Тим, що кожну людину веде до труни.
Точить гетьмана недуг лихий, наче шашіль,
Не діждатись Мазепі нової весни.
Як він довго плекав ту сподівану днину,
Наче мати у лоні найперше дитя.
- Ще ви, хлопці, повернетесь на Україну,
А мені вже нема вороття.
І зітхнув. І позвав свого друга Пилипа*
І щось тихо сказав. Той в шанобі чоло похилив,

Лиш маленький Григир не соромився - хлипав.
- Все з собою візьму, а на інших папери спали.
І не знатиме цар кого треба карати,
Не проллється в Сибіру наших спільників кров.
Скільки горя і сліз. Ворогами Вкраїна розп'ята,
Та минеться руїна і Вітчизна возродиться знов.
Буде ненька щаслива, весела, багата...
Нам судилась важка, але праведна путь.
Й не зостанеться, друзі, і сліду від ката,
Навіть порох його наші правнуки геть розметуть.
Догоряла свіча в узголів'ї гетьмана.

* Пилип Орлик - гетьман війська Запорозького на вигнанні
по смерті Івана Мазепи.

МІЙ ДРУЖЕ ЄДИНИЙ

Як важко, криваво і боляче як,
Лягають рядки на папері.
Для тебе мій друже, в дім мій однак
Навстіж відчинені двері.
За безцінь віддам зароблений крам,
Нехай наживаються глупі,
Коли ж порадіти не випало нам,
Хоч плакати будемо вкупі.
Мій друже, криваво палала зоря,
Плече моє муляла пряжка...
Як легко у вогнищі вірші горять,
Які так писалося важко.
Мій друже незнаний, далекий такий...
Які ми з тобою вразливі.
Мене і тебе розділяють віки
Цієї шаленої зливи.
Обличчя твоє впливає з п'їтьми,
І голос доноситься хрипко.
А білий метелик все б'ється крильми
в осінню простуджену шибку.

ВАСИЛЬ МАРОЧКІН народився 16 червня 1951-го року в с.
Крилів, Дубенського р-ну, на Рівненщині. Закінчив історичний
факультет Львівського держ. університету ім. І. Франка та
аспірантуру Інституту історії України. Кандидат історичних
наук. Автор монографії "Антифеодальний та визвольний рух на
Україні в першій чверті XVII стол." і численних публікацій в
українській та зарубіжній періодиці.

Вперше в радянській історіографії об'єктивно висвітлив
героїчну постать гетьмана Івана Мазепи (стаття "Гірка чаша
Івана Мазепи", "Іван Мазепа: правда і вигадки") - час. "Україна"
ч. 25, 1989 р., ч. 6, 1990 р.

Василь Марочкін також автор збірки поезій "Жолудевий
дощ", Київ, 1986 р. У В-ві "Молодь" на 1992 рік готується до
друку нова збірка поезій "На кладці споминів".

У часи так званого "застою" зазнавав гонінь та утисків з
боку влади за свої незалежні політичні погляди, а також спробу
писати історію України не з позицій офіційної радянської
історичної науки. Марочкін і досі змушений працювати не за
фахом. - Ред.

КОНТАКТИ АБО ЧЕТВЕРТА ГАЛЯ

Здавалося, що вже усе-все втрачено. Самота в могильній тиші просторого дому засушить високі пориви душі, зруйнує всі надії й сподівання. Вертаюся додому з праці, з концерту, з церкви. Ще не закрив дверей, а вже гостро відчуваю, що буду хворий до пізньої ночі. Опускаються руки, всередині ворухаються колючки. Світ відвернувся від мене з того часу, як я усамітнівся, і я відвернувся від світу, бо він любить мене лиш наполовину. Не знаю жоднісінької людини, яка б мене не шанувала. Але ж то тільки поза домом.

Виходжу на дорогу, щоб перекинутися бодай кількома словами з якимось знайомим чи незнайомим: з греком, з італійцем, з бабцею, з дитиною, з... сусідським псом. Вертаюся в холоднечу порожнього дому, відкриваю шафу, та боюся наливати чарку. Дзвоню до когось, відчуваю, що докучаю, що я там потрібний, як п'яте колесо до воза. Сідаю в автомашину і їду, їду... Скажіть, ради Бога, куди, бо я не знаю.

Передумую перипетії з життя рідного батька, рідної матері. Чомусь залягає в душу тверде переконання, що це ще не кінець. Не кінець! У роду, з покоління в покоління, трапляються повторення. Отже, це ще не кінець! Сідаю до столу. За годину - дві на аркуші паперу заграли барвами душі й серця строфи найсвятішої правди. Інакше не може бути! Не може бути! Ні, ні!

Я ще стріну Тебе, як єдину, одну,
Незамінну в віках, найдорожчий мій цвіт.
І ми підемо в даль, в життєву далину,
Я для Тебе знайду відзолочений світ.

Все життя я блукав по дорогах чужих,
У біді, в помилках не втрачаючи мрій.
І здавалось завжди, що ніколи не жив,
Все шукав по світах образ Твій, образ Твій.

Бо Ти казка моя, бо Ти мука моя,
Яку знав я давно, яку знаю й тепер.
Це душа золота, це голівка Твоя,
Твої очі ясні, мов прозорість озер.

Ти прийди, появись... Щастя нас не мине
Чи то вдень, чи вночі, по весні, восени,
Коли небо в зірках чи, як синь, чарівне
Будить в серці палкім найчудовіші сни.

Ти прийди, появись... Я чекаю Тебе,
Коли вітер гуде чи лютує гроза.
Лиш Тобі, дорогій, віддаю я себе -
Непорочну любов, як дитини сльоза.

Я без Тебе, мов тінь і холодна, й сумна,
Проживаю свій вік вечоровим життям.
Де Ти, мріє моя, Ти, єдина, одна?
Де Ти, сонце моє, мій сердечний бальзам?

Був то 1987 рік. Життя минає, відпливає. І його вже не рахуєш роками. Місяцями - так! Може, днями

й годинами. Це не я, а мій приятель Олекса так думає. У моему випадку так думати ще занадто рано.

І що вони хочуть, чого прагнуть оці гарненькі жіночки, далеко молодші за мене? Вони, дзиги, не знають, що я шукаю не краси брів, щічок і губів, а краси душі, серця і ясної голови, що я шукаю подруги життя, але... щоб вона походила з моєї рідної Землі - незрадлива товаришка й щира помічниця. А я не залишусь у боргу. Ні, ні, ні! Не залишусь! І доки так мучитися?

Тиша знесилює слух,
стукає болісно в скроні,
прагнуть обличчя долоні
і неспокоєний дух.

Тягнеться полозом ніч,
тіні снуються до ранку,
щойно на сірім світанку
сон прилягає до віч.

Падаю в зоряний світ,
милуюсь видом русалки.
Очі, мов ніжні фіялки,
світять крізь мороки літ.

І який же я недобрий і гордий. Гордий? Невже? Сам не знаю, кого і що хочу. Дзвонять приятелі, знайомі й незнайомі люди. Ось прилетіла з України гарна пані й добра господиня для дому. Чи цікавиться? А про що я буду з нею вечорами говорити? Як про що? Та про що ж? Про цибулю в городі? Про капусту й огірки? А хіба це погана тема для розмови? Маєте рацію. Це добра тема... Одначе, часто хочеться поговорити й про щось інше. Чи здогадуєтесь про що? І ще одне, найважливіше. Я шукаю приятельки тутешньої, нашої. Не тієї, що прилітає в гості. Бо вона інша. Там інакші люди. Там інакше люди живуть. Інакше розуміють життя. Я їх може й не зрозумію. Баста!

Олекса ж настирливий. Олекса дзвонить уже третій раз. Каже, що як не поїду, то буду шкодувати, поки й живу. Вона струнка, височенька, блондинка. На ім'я Галя. Галя? Знову Галя? Це вже четверта Галя в моему житті... Моє перше кохання називалося Галею. Моя сестра також Галя. Моя покійна дружина - Галя. А це ще одна? Олекса ж говорить, переконує. Я мовчу, слухаю й відчуваю, що він ось-ось назве мене дурнем, йолопом, пеньком, якщо не поїду. Розмалював її так, що й мертвого розворушить. Обіцяю поїхати. Поговорити про Київ, про тамтешнє життя. Там моя рідня. Передам подарунок...

У неділю, після Церкви, їду... Не так і далеко. Ну, кілометрів 60. Про всякий випадок захопив з собою пісню "Я ще стріну Тебе". Може й справді моя доля визначалася тоді, коли чотири роки тому писав цю пісню. Аж тепер дописав присвяту: Галі.

Не жалію, ніколи не пошкодую, що поїхав. Своєю появою вона обернула все догори ногами. Мої погляди, мої дотогочасні переконання не витримали шаленого наступу нового явища в моему житті й розлетілися в друзки. Але як це сталося? Господар дому шанобливо запросив мене в дім. Передав мене своїй дружині, а сам десь зник. Недовго й говорили,

як ось вона, височенька, струнка й гарна-гарна, появилася в дверях вітальні. І який я дивак? І який я наївний? І який я довірливий? І чому я падаю може ще в одну яму, а стриматися не можу? Бо щойно вона ступила кілька кроків у вітальню, як я вже знав, що ніяка сила не в стані відірвати мене від неї.

Привіталися. Позналилися. Сіли поодалік одне від одного в крісла. Господиня збоку. Зав'язується розмова. Про Київ, про минулу війну, про вусатого Сосо... Раптом (мені подумалося, що передчасно), вона, скерувавши на мене сині очі, каже: "Якщо ви візьмете мене, то я вас ніколи не покину?" Я приємно здивувався. Боже мій, як усе так легко, переконливо й без зволікання у неї вийшло!... Чітко, ясно й зрозуміло. Зрозуміло? А може й ні... Бог його знає. Усього на світі буває. Але: "Хапай хвилю за гриву!" Я запропонував Галі вийти на подвір'я, до автомашини. А коли виходили з вітальні, то вже злегенька жартували, як близькі друзі. У поспіху я порпався в машині між паперами. Нарешті знайшов ту пісню. Передав їй, щось кажучи чи не кажучи й слова. Не пам'ятаю. А коли вона читала, ми поволеньки спускалися в садочок, за домом. Дочитавши, вона глянула на мене. Обличчя - повне запиту й подиву. Кажу їй, що ця пісня для неї, щоб вона її сховала. Галя ховає її чи то в рукав, чи то під блузку, ближче до серця - не пам'ятаю. Я не втратив спокою, але серце моє вибивало бубни, а душа співала обнадійливу пісню. Пояснюю, як можу, пояснюю так, що мені не можна не вірити. Обіцяю пізніше показати один альманах, у якому ця пісня була надрукована. Кажу, що передчував, що зустріну її, що я вже багато років уявляв її такою, як вона насправді є. Вірив, що Бог мене вислухає й допоможе її знайти. Не сподівався тільки того, що вона приїде з самої України до мене. До мене? Чи справді до мене? Не вірилося, але дуже хотілося, що таки до мене.

Я попросив Галю трохи відійти від вікна дому. Вона зробила кілька кроків і стала під рясною берізкою, відчувачи, що щось незвичайне станеться. Ми легенько обнялися і скрипили нашу дружбу, яка щойно починалася. Мені здавалося, що я вже 100-200-300 років так не обіймався й не відчував такого могутнього припливу почуттів. Стало легко й радісно на душі, хоч пальці мої все ще злегка тремтіли від напруження. Не вірилося в те, що сталося. Наче в сні, ніби в казці. Нас покликали на обід. Я глянув на годинник. Наші обійми припали на п'ятнадцяту хвилину від Галиної появи в дверях вітальні. І якщо якийсь тверезий чолов'яга не повірить моїм словам, то мені стане ясно, що він такого щастя не зазнав у своєму житті, а тому й не тямить, про що я тут оповідаю. І ніколи не втямить. Та що мені до того? Я був щасливий! Безмежно щасливий!

Ніхто не знає, не вгадає, що готує людині завтрішній день. І я не знав, але цілковито піддався приємній і нестримній хвилі душевного перелому в моєму житті і вже не думав ні про що інше, як тільки про Галю. Тільки б з нею побратися, у згоді ділити свою долю й щасливо доживати свого віку. Тільки б з Галею. З

Галею, доброю, стрункою і гарною, розважливою і мудрою... Тільки б з Галею!

Квітень 1991 року

Микола КОВШУН

НА БАТЬКОВІЙ ЛУЦІ

(Розділ із роману "Месниця Мавра")

У косовицю Кухарчукова хата німувала. Найдорожча заплата не могла втримати Санька біля шевського стільця. Вибрався разом із батьком на луку. Це Санько робив не з обов'язку тільки допомогти батькові скосити траву та впорати сіно, а з внутрішньої потреби його поетичної душі. Уся його істота, зв'ялене за довгу зиму тіло, запрагне степового повітря, очі - простору й синього неба, а душа стоголосі пісні барвистих лук. Санько залюбки брався за косу і, розмахуючи далеко збоку вбік лишав по собі товсті покоси трави. А коли тіло його, до пояса оголене, заллється потом і горло запече спрагою, Санько устроить кіссям у землю косу, забреде в озеро, виполоще брусницю, черпне з плеса криштальної води та й припаде до неї, як дитина до материних грудей. Здається, не вода, а сама щедрота сонця і стоголоса краса луку вливалися в Санькову душу. І срібні передзвони виклепаних кіс, і ритмічне вигравання молотка на бабці, шорстке шаркання мантачки, сумовите воркотання горлиць.

Мавра з матір'ю перевертали покоси. Надвечір довгі валки сіна хвилями перетинали зелений простір стерні. Санько з батьком клали копиці, широкі низом, угору - не сягнеш рукою. Із свіжого сіна крутили довгого товстого джгута, перекидали на другий бік копиці, зв'язуючи при землі з коротшим скрутнем. От і не страшно вітру. Не зніме верха. Хіба такий рвоне, що покотить стернею цілу копицю.

На ніч Санько залишався на луках. Знаючи його пристрасть до покосарських теплих ночей та рибальства, ні мати, ні жінка навіть не намовляли його на ночівлю додому. Нічим Санька не спокусиш: ні смачною вечерею під шовковицею, ні солодким сном на м'якій постелі, до якого так започапливо кликав перепел медяно-хмільним: спать-підем! спать-підем! Найбільша насолода для нього - відчути себе без жадної опіки серед тиші, біля озера, що сяє зорями на плесі велетенським діамантом, оправленим у темно-зелені береги. Ще батько, було, не полічить копиць на скошеній луці, як Санько вже накидає повний віз сіна, запряже напашеного та спочилого за день Гнідка, щоб Мавра з батьками не гаялися на луках.

- Хоч би жінку пожалував, коли вже так притьмом батьків женеш додому, - з удаваною суворістю гримав Пилип на Санька.

- Якраз такий пожалує! За риб'яче око і про цілий світ забуде, - у тон батькові підхопила Мавра.

А сама, Мавра, горить радістю і здоров'ям. Смаглява церою, обцілована сонцем, обвітрена

леготом степу, з густими крилами брів над оксамитовими карими очима та з чорними пасмами волосся з-під білої хустки, Мавра в цю мить могла б стати прекрасною натурою до портрета вугіллям і крейдою на рожевому полотні для сміливої руки маляра. На її посмаглих від спеки устах та в примружених довгими віями очах так тонко мінілася посмішка, що важко було пізнати, що в ній переважає: запал молоді жінки чи любов щасливої матері. Вона й сама, здається, після шпаркої гребовиці залюбки розкинулася б на свіжому сні під копицею, оповила б розпалене тіло шовком синьої ночі, втопила б усю себе у млосний сон аж до росяного ранку. Та, згадавши про дітей присоромила себе за спокусливе бажання, дотинаючи Санька найгострішими кпинами у відплату за його привілей - розкошувати під зоряним небом самотою.

- Гляди, щоб тебе раки не затягли в корчі. Дітей посиротиш, - допікала Мавра Санька.

- А ти, Мавро, про всяк час покинь йому віжки, - підюджував батько. - Нехай прив'яже себе. То й вовки не затягнуть його в ліс, злякаються, як закричить "Пробі"!

- Боюся, щоб не скалічився, - реготала Мавра.

- Чи ви й завтра так будете глумитися з Санька, як смакуватимете карасі, смажені в сметані? - вступилася мати.

- Я не карасями, а жабами з болота їх почастую - відрубав гостро Санько, знаючи, як Мавра страхітливо бридиться жабами.

- Добре, що признався, - блиснула Мавра очима. - На поріг не пушу. Будеш ти в озері й ночувати.

- Не розкидайся чоловіками, - жартома погрожував Санько. - Водяна царівна підбере. У прийми піду.

- Стережися, Саньку, щоб тобі щука не відкусила того, без чого в прийми - зась! - не надумуючись, шпигонула Мавра. - А царівна водяна й погорів нажене. Кому такий потрібний.

Усі вибухли таким розкотистим реготом, що навіть Гнідко, прищуривши вуха, засвітив на них білками очей.

Санька наче обдало гарячим вітром від цього реготу. Не знав, що сказати. Та в цю хвилину до них підійшов підручний Денис і визволив його від батькових та жіничиних кпінів.

- О, ще один лицар мисливий! - зустрів жартом Дениса Пилип. - Сідаймо, стара, хутко на воза й ти, Мавро, та тікаймо додому, бо будуть нам непереливки, - удавано заспішив батько відв'язувати з люшні віжки.

- Не бійтеся, тату! - лукаво засміялася Мавра. - Ці лицарі про горобців. Вночі бояться вибігти за клуню. За жінчину спідницю ховаються. А що Денис, то на вишкварок перепалився. Саме на приману вовкам. Гляньте! - і залилася сміхом.

Насправді в очах кожного горіла тепла приязнь до Дениса. У цю мить він скидався на людину, що вихопилася щойно з полум'я. Тільки очі та молоді міцні зуби блищали біллу на бронзовому обличчі.

Батько раз-у-раз позирав на захід. Сонце, продираючись крізь лісові хащі до землі, розповзлося вогняними гадюками поміж гіллям. Одна з них вихопилася з кубла й облямувала золотою крайкою синю хмару, що нерухомо зависла над лісом.

- Ну, жінки, з Богом! - озвався на прощання батько. - Доброго маєте дозодця. Спатимеш, Мавро, спокійно. Царівна - озерянка чоловіка не спонадить.

- О, то вже, дядьку, будьте певні! - весело підхопив Денис. - Усіх царівен розжену, а карасів припремо ціле корито. Не забудьте тільки про ту водицю, в якій любить плавати смажена рибка.

- Та вже прийдеться заглянути в кооперативу, де пляшки стоять, - докинув наостанку Пилип.

Батько смикнув за віжки й гнідко жваво покотив воза стернею. Мавра востаннє глянула на Санька, висловлюючи звабливими очима почуття, яке люблений чоловік добре розумів без слів.

- Перекажи дітям, що я принесу їм живої рибки! - гукнув Санько навздогін.

- Перекажу! - махнула рукою Мавра.

Санько з Денисом загосподарили самі. Перенесли всі рибальські та косарські пожитки до копиці, ближче до озера, де мали розташуватися на ночівлю. Пороздзягалися, викупалися в літеплій воді, а потім голі, взявши коси, прокосили осоку з противних сторін озера під водою до самого плеса, щоб легко було вранці тягти волоком. Вигребли осоку на берег. Попід ситнягом розставили ятері. Смеркало вже, як вони, розіславши на стерні свити, вечеряли. Пирogi з картоплею, молода, в зелених пірцях, цибуля, свіжі огірки, сало. Усе, що лишилося з обіду, лежало перед ними. Житній хліб причерствів за день, та, здається, ніколи він не був такий смачний, як після цілоденної праці з косою та по вечірній купанці в озері. А десяток вареників з вишнями, помащених медом, що приберегла Мавра для них у полив'яному горщику, були на закуску справжньою насолодою. І дивна та Мавра. Не проміне жадної нагоди, щоб не пришити йому квітку, не шпигнути гострим словом. А нишком собі у чомусь відмовить, одірве від свого рота, але про Санька завжди і думає, і дбає. Не виставляється вона на людях із своїм почуттям. У собі тамувала. І цю любов її до нього Санько цинив, може, найбільше, як найдорожчий скарб, приховуваний в Мавриній душі тільки для нього.

По вечері Санько з Денисом довго розмовляли про різні справи. Про велику воду на весні, що збудила простори лук густими травами, вкрила шерегами копиць, наче кавунів на баштані. Про те, як людей непокоять чутки про настирливе нагинання владою сенян до колгоспу. Але Денис і Санько відмахувалися від цих чуток, як від жалких ос, чогось чужого і страшного. Загальна втома уповільнювала працю мозку, обривала думки. Темного неба, густо всіяного зорями не вмщали в собі очі. Злипалися повіки. Десь угорі з свистом прошуміла зграйка диких качок і впала на озеро, прорізавши сонне плесо саявом синьожовтих смуг. Ближче берега щось заплюскотіло, мабуть, необачний лин або карась потрапив у пастку

ятеря. Та цього всього вже не бачили й не чули ні Санько, ні Денис. Воно ледь-ледь долітало до їхньої свідомості, що втрачала владу волі й непомітно переходила в глибокий сон. Над луками невпинними хвилями переливалося сюрчання коників. Дерев'яно перегукувалися деркачі. Не спали перепели. А жаби безцеремонно розгортали на повний голос вночішній концерт: свистіли, сюрчали, кумкали. Якесь непосидюща кряка уїдливо скреготала на кастаньетах. А десь далеко-далеко цій чарівній пісні ночі акомпонував на контрабасі болотяний бугай своїм монотонним: Гу-гу! Гу-гу!

Ліс понад долом оповився м'якою запоною сизого туману.

НА АКТУАЛЬНІ ТЕМИ

Володимир ФІЛЕНКО

СУВЕРЕНІТЕТ УКРАЇНИ ХТО І ЯК ЙОГО ПРАГНЕ?

Передруковуємо скорочено з "Голосу України", газети Верховної Ради Української РСР, статтю народного депутата ВОЛОДИМИРА ФІЛЕНКА, в якій він робить влучний огляд теперішньої політичної і соціально-економічної ситуації в Україні і в Росії. - Ред.

16 липня 1990 року відбулась історична подія. Подолавши усі розбіжності, Верховна Рада України майже одноголосно прийняла Деклярацію про державний суверенітет. Ще раніше подібну Деклярацію ухвалив і російський парламент. Хоча всі розуміють, що Деклярація - ще не закон, і шлях від проголошення намірів до їх втілення в життя важкий і тривалий, все ж таки початок покладено. В цих Декляраціях відображено не тільки природне прагнення народів до незалежності, а й намір будувати зовнішні відносини на рівноправній і взаємній основі. Саме ці засади були закладені у фундамент і Договору між Україною і Росією, підписаного у Києві наприкінці минулого року. Символічним є акт, що Договір одностайно був ратифікований в українському парламенті, і переважною більшістю - в російському...

Будемо сподіватись, що Договір поклав початок взаємин між Україною і Росією, як між суверенними державами, де не буде "старшого" і "меншого" брата. В Україні пам'ятають, що шлях до таких взаємин був занадто важким, а часом трагічним. Засади військового союзу, укладеного Богданом Хмельницьким, були в подальшому швидко скасовані. Ліквідація Запорозької Січі й козацтва, Валуєвський циркуляр та інші акти, що фактично заборонили в Україні українську мову, - це тільки два з численних епізодів у шовіністичній політиці царського уряду. Зараз не треба пояснювати, що подібна політика продовжувалась, набуваючи найбільш жорстоких форм, і в роки Радянської влади. Це привело не тільки до матеріального зубожіння націй, а й до того, що називається духовним Чорнобилем - значні маси українців

втратили чи майже втратили національну самосвідомість. Не в кращому становищі опинився російський народ, якому штучно нав'язували роль "старшого брата".

Що ж далі?

Аналіз сучасного стану взаємин України і Росії нерозривно пов'язаний з оцінкою політичної ситуації в СРСР в цілому і в кожній з вказаних республік зокрема.

Неупереджений огляд останніх подій в СРСР не залишає сумніву - косметичний ремонт, який називають перебудовою, залишає непохитними підвалини тоталітарної системи. Кров Вільнюса і Риги зробила практично неможливим лівоцентристський альянс між Президентом і демократичними силами, на який покладалося багато надій влітку минулого року. Діяльність центральних органів влади поглиблює суперечності між союзними і республіканськими структурами. Дедалі очевиднішим стає факт, що режим авторитарної модернізації, який призвів до економічного піднесення невеличкі мононаціональні держави на зразок Південної Кореї, не спрацьовує в межах величезної, але не дієздатної імперії, та ще й в умовах відсутності нормально функціонуючого ринку. Тому демонтаж унітарних структур Союзу і всебічна підтримка процесів суверенізації поряд з сприянням становленню цивілізованих ринкових взаємин - це сьогодні головні завдання демократичних сил України і Росії, єдиний реальний вихід з кризи.

Демократичні партії і рухи обох республік знаходяться у складному становищі. На фоні катастрофічного падіння життєвого рівня, люмпенізації свідомості значної частини населення, відбувається цілеспрямована кампанія дискредитації демократичних органів влади, що особливо відчувається на прикладі Російського парламенту. В той же час в Росії активізувались Російська компартія, "Пам'ять", "Отечество", "Об'єдинений фронт трудящихся" тощо. Намагаються голосно заявити про себе організації так званого центристського блоку - загальносоюзні (з назви) Ліберально-Демократична партія Жириновського, Консервативна партія Убожко та інші. Найбільш вагомими і авторитетними у складі руху "Демократична Росія" сьогодні є Республіканська партія Росії, Демократична партія, Вільна демократична партія, Соціал-демократична партія, Російський християнсько-демократичний союз.

Політична ситуація в Україні має свій візерунок. Формально трьохмільйонна Компартія, незважаючи на різку критику її діяльності і скорочення чисельності, має реальну владу, забезпечену більшістю у парламенті, та здатність, покладаючись на відпрацьовані десятиліттями структури, реалізувати свою політику на місцях. Труднощі в розвитку національно-демократичного руху та більша економічна залежність від центрального уряду зумовлюють міцніші позиції КПУ на сході і півдні України. У фарватері політики Компартії йдуть сателіти - Спілка трудящих України за соціалістичну перебудову, Вітчизняний

форум, комітети захисту пам'яті Леніна тощо. Усі ці організації виступають за "оновлену федерацію", Україну у складі Союзу РСР, "соціалістичний вибір".

В той же час очевидно, що у середовищі КПУ стосовно національного питання єдності немає. І у парламенті, і в партії взагалі все більше виділяється група, умовно кажучи, "суверен-комуністів", які, на відміну від "імпер-комуністів", наполягають на втіленні в життя засад Декларації про державний суверенітет України. Однак розкол КПУ на кшталт минулорічного ідейно-політичного розмежування в Компартії Литви має досить проблематичний вигляд.

Серед сил, опозиційних у ставленні до КПУ, найбільшим авторитетом поки що користується Народний Рух України. Одержавши тріумфальну перемогу на виборах у Галичині, частково у центрі, Рух на своїх II-х зборах у жовтні 1990 року зняв з назви вислів "за перебудову", відкрито заявив про опозицію щодо КПУ та про свою головну мету - побудову незалежної української держави. Рух сьогодні - чи не єдина організація демократичного блоку, що має необхідні людські і матеріальні ресурси для боротьби за владу. Однак слід зазначити, що перехід від загальнодемократичної до національної орієнтації болісно позначився на популярності Руху не тільки на півдні і сході, але й у Слобожанщині та в центральних областях України. Тому створення майбутньої виборчої коаліції на основі Руху мало ймовірно.

Попри всі несприятливі обставини об'єктивного і суб'єктивного порядку продовжується процес формування політичних партій. Спробуємо коротко розглянути їх сучасний стан і перспективи. На умовно правому фланзі політичного спектру знаходиться блок невеликих партій, що входять до Міжпартійної асамблеї. Їх головна мета - повна державна незалежність України. Але шлях до цієї мети в Українській національній партії, об'єднання Державна самостійність України тощо досить своєрідний. Для партій Асамблеї недостатньо парламентських засобів, тому вони здійснюють реєстрацію громадян Української Народної Республіки (УНР) з метою наступних виборів Національного Конгресу як єдиного законного органу влади. На мою думку, ця тактика хибна. Досвід діяльності таких організацій, як Ліга свободи Литви, Латвійський конгрес громадян, Вірменська національна армія, свідчить, що радикальні, розраховані на негайне вирішення усіх проблем, заходи по відновленню державності призводять лише до посилення соціальної напруги, провокують створення "комітетів національного порятунку на платформі КПРС".

Лівіше від правого спектру знаходиться Українська республіканська партія (УРП). На мою думку, у майбутньому УРП має шанси перетворитися у респектабельну націонал-консервативну партію європейського зразка, що спиратиметься на певні економічні структури. УРП сьогодні - досить впливова парламентська партія, що послідовно реалізує курс на повну державну незалежність України. Ієрархічна внутрішня структура, дисци-

плінованість членів, авторитет гартованих брежневськими таборами лідерів та високий міжнародний імідж - це фактори, що сприяли, принаймні спочатку, зміцненню позицій УРП, особливо у Західній Україні. Однак сьогодні УРП, яка, до речі, стала першою офіційно зареєстрованою партією в республіці, дещо відокремлено від інших демократичних сил. Слід зазначити, що у свідомості багатьох людей (не тільки в люмпенізованих верствах, але й середнього класу) сама назва УРП асоціюється лише з національною ідеєю та безкомпромісно радикальними методами боротьби. Сьогодні УРП переживає не кращі часи, оскільки відчувається внутрішня боротьба з питань стратегії і тактики, а це послаблює її позиції в цілому. Парламентська фракція партії налічує 11 депутатів Верховної Ради республіки.

Більшість членів Демократичної партії України (ДемПУ), вийшла з центристського крила Руху, з середовища творчої інтелігенції. На відміну від УРП внутрішня структура цієї партії менш жорстка. По питаннях незалежності України між УРП та ДемПУ немає істотних суперечностей, але на даному етапі ДемПУ, як і Рух, підтримує ідею перетворення СРСР в співдружність незалежних держав. Парламентська фракція ДемПУ складається з 26 депутатів.

У центрі політичного спектру знаходиться Партія демократичного відродження України (ПДВУ). Створена на основі колишньої Демплатформи, партія, на мій погляд, зуміла відійти від "посткомуністичного синдрому" й об'єднала на загальнодемократичній основі значну кількість прихильників соціал-демократичної і ліберальної ідеї. В національному плані програмні тези ПДВУ містять концепцію співдружності незалежних держав, на шляху до якої необхідним є припинення парламентарями республік дії Конституції СРСР на своїх територіях, скасування союзного уряду, створення республіканських збройних сил тощо. До розробки економічної платформи ПДВУ були залучені провідні фахівці, і вона, як видається, є однією з найкраще обгрунтованих. Найбільш чисельні та впливові регіональні організації - у Харкові, Донецьку, Луганську, Києві, Одесі, Львові, Запоріжжі. Позитивним є те, що у партії співпрацюють, образно кажучи, україномовні та російськомовні демократи. Парламентська репрезентація ПДВУ складається з 35 народних депутатів, які спираються на підтримку об'єднаних в партії відомих інтелектуалів.

Дуже близько до ПДВУ за ідейним змістом Соціал-демократична партія України (СДПУ), яка представляє собою модерністське, близьке до лібералізму крило соціал-демократії. На схожих позиціях знаходиться також Українська ліберально-демократична спілка (УЛДС). Є підстави вважати, що у найближчому майбутньому ці організації можуть об'єднатися з ПДВУ, що сприятиме розширенню бази для партії соціал-ліберального спрямування. Яким не дивним є такий симбіоз для європейця, однак у суспільстві, якому ще тільки належить вирішувати завдання становлення основ цивілізованого

громадянського суспільства, подібний союз і можливий, і бажаний.

Своє яскраве обличчя має Партія "зелених" України (ПЗУ), що виникла на базі відомої екологічної асоціації "Зелений світ", має значну кількість прихильників і активістів у всіх областях України. В республіці, де біль Чорнобиля вкрай загострив сприйняття екологічних проблем, "зелені" мають добрі перспективи. В національному плані ПЗУ, виступаючи за державну незалежність України, підтримує ідею співдружності незалежних держав...

Окремої розмови заслуговує економічний стан України.

Важко знайти в цілому світі ще один такий народ, який би при наявних природних багатствах та розбудованому виробничому потенціалі мав би такий низький життєвий рівень. Для мене і моїх однодумців очевидно - головною передумовою виходу з кризи є досягнення державності України. Але поряд із здобуттям незалежності необхідно міняти систему. Головними засадами тут повинно бути врахування реалій, економічна і соціальна доцільність, здоровий глузд та політичне забезпечення практичної реалізації програм. Головні елементи нової соціально-економічної політики - стимулювання приватної ініціативи і приватної власності, формування ринкових відносин та механізмів фахового громадського контролю за інституціями влади. Без цього - глухий кут.

На перший погляд здається, що Україна по виробництву ряду важливих видів продукції має непогані показники, на рівні провідних європейських держав. Наприклад, на душу населення Україна виробляє 5706 квт/год. електроенергії, 1060 кг сталі, 454 кг цементу, 86 кг м'яса, 469 кг молока, 118 кг цукру, добуває 2126 кг залізної руди, 3475 кг вугілля. Це справді так, але досягається часто-густо на застарілому обладнанні, за допомогою дідівської технології, шляхом державної надексплуатації людей і при повному зневажанні навколишнього середовища. Колгоспно-радгоспна система нищить найкращі чорноземи, земля порожніє без господаря, і разом з нею порожніють людські душі... А диктат союзних міністерств додав ще чорнобильську катастрофу, з небезпечними наслідками для світу в цілому, не лише для України.

Вихід з такої ситуації непростий для будь-якої влади. Ось лише декілька проблем, які необхідно вирішувати. По-перше, наситити ринок товарами широкого попиту; сьогодні навіть важко визначити, що не становить дефіцит - бракує усього, від тютюну і шкарпеток до автомобілів, меблів та побутової електроніки. По-друге, промисловість потребує кардинальної реконструкції і сучасних систем зв'язку та інформатики. По-третє, треба навчити людей, адже більш-менш пристойний рівень кваліфікації робітників тільки на оборонних підприємствах. З іншого боку, чи не найбільшим дефіцитом є нестача організаторів виробництва і провідних фахівців, здатних працювати в умовах ринку.

Разом з тим при всіх названих проблемах чи не найважче буде змінювати психологію людей, яких сімдесят років привчали, що всі повинні бути забезпечені однаково, жити однаково, ходити в однакових сорочках і чоботах, причому бажано в курзових, а не в хромових. Здійснення форм неминуче буде ускладнюватися наявністю значних люмпенізованих верств населення.

В цих умовах українсько-російські взаємини тривалий час будуть зберігати особливу актуальність. І справа не тільки в історичних зв'язках, які нещадно експлуатуються прихильниками збереження Союзу як унітарної держави. З прихильниками теорії "Київська Русь - колиска трьох братніх народів" якраз можна дискутувати і наводити аргументи на користь того, що давньоруська спадщина дісталась населенню Наддніпрянщини, а не перекочувала на територію Росії. Але то тема вже окремої розмови і окремих досліджень. Стосовно ж наявності економічних зв'язків смію стверджувати, що їх практично не було, а були зв'язки Україна - Центр, Росія - Центр, і початок власне українсько-російським економічним відносинам поклав Договір 1990 року між Україною і Росією.

Натомість Україна і Росія мають взаємний економічний інтерес. Достатньо вказати, що Україна зацікавлена купувати в Росії значну частину необхідних їй енергоносіїв, деревини, а Росія в Україні - продукти харчування, метал та інше. Разом з тим очевидно, що Україна і Росія зі своїми товарами не скоро зможуть конкурувати на третіх ринках. Все це не означає, що Росія та Україна повинні жити в одній державі. Навпаки, обидві сторони можуть і повинні будувати свої взаємини на нормальній комерційній основі, а не на засадах "соціалістичного змагання".

Я вірю, що буде саме так, що сучасне покоління збудує суверенну демократичну Україну, незважаючи на всі складності поточного становища. Україна має власну демократичну традицію, засновану на прагненні самостійності при еволюційному і разом з тим фундаментальному вирішенні існуючих проблем. Сподіваюся, що Україна стане великою європейською державою не лише за територією та чисельністю населення, але й за іншими показниками.

ПРОСИМО ПОПРАВИТИ!

У травневому числі, в статті про Івана Боднарчука, треба зробити такі поправки: На стор. 17, кол. 2, третій рядок згори, початок речення треба читати: "Я не знаю чи в архіві бл.п. Івана Боднарчука..." (далі за текстом. На тій же сторінці, в рядку 13 згори має бути: "...де журнал мало читають". Під статтею, звичайно, потрібний підпис автора, цебто мій.

На стор. 40 (в рамках), пожертва родини Татарко в пам'ять батьків має бути 100.00 (сто) дол., а не 10.00, як помилково надруковано.

М. Дальний.

ЧИ ДІЙСНО НАРОД УКРАЇНИ ЗА ОНОВЛЕНУ ФЕДЕРАЦІЮ?

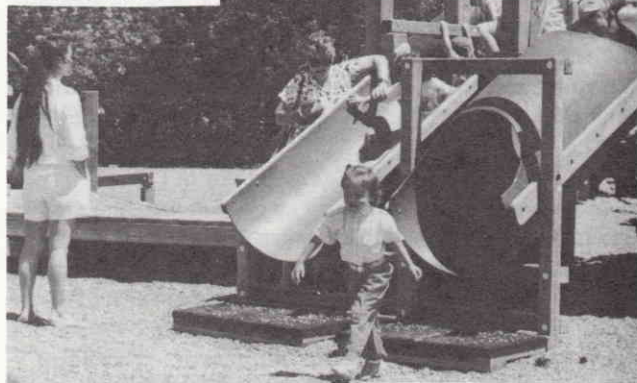
17 березня нинішнього року 70,5 відсотків населення України проголосували за збереження СРСР як оновленої федерації, а 80,2 - висловилися за те, щоб Україна входила до складу Союзу радянських суверенних держав на засадах Деклярації про державний суверенітет України. У голосуванні взяло участь 83,5 відсотка виборців. Проте пристрасті стосовно підсумків голосувань не вщухають і нині. І це не дивлячись на те, що у своєму виступі на сесії Верховної Ради УРСР голова Центральної республіканської комісії референдуму СРСР В. Бойко зазначив, що "цього разу майже не було підстав для критичних зауважень".

І дійсно, за свідченням завідуючого секретаріатом Центральної республіканської комісії В. Кирненка до секретаріату надійшло тільки півтора десятка свідчень порушень різного напрямку, які мали місце на окремих виборчих дільницях під час проведення референдуму й республіканського опитування (до речі, під час проведення виборів до Верховної Ради УРСР минулого року до комісії було надіслано понад 200 фактів порушення Закону про вибори). Можливо тому, саме від такої незначної кількості порушень Центральної республіканська комісія вирішила не проводити розслідування чи утворювати додаткові комісії, які б займалися їх розглядом, а передати всі листи, скарги, обвинувачення до окружних комітетів. Одне слово, у компетенцію самих членів окружних і дільничних комісій, які допустили факти порушень законності в порядку підготовки чи проведення референдуму, були передані факти порушень, які ними ж і були допущені. Залишається лише здогадуватися, чому Центральної республіканська комісія винесла таке "соломонове" рішення.

Взагалі ж, завідуючий секретаріатом комісії референдуму СРСР Валентин Кирненко, він же звільнений член окружної комісії, висловився з цього приводу так: "Стосовно порушень, які мали місце під час проведення всесоюзного референдуму й республіканського опитування, то тут немає про що серйозно говорити. Вони були незначними і з боку так званих демократів, і консерваторів і фактично ніяк не вплинули на проведення голосування. Можна сказати, що такої проблеми не існує".

Здавалося, на цьому можна було б поставити крапку, якби не позиція Народного Руху України та демократичних партій стосовно підсумків всесоюзного референдуму. Чому ж так сталося, що опозиція не визнала офіційної статистики по референдуму СРСР, адже здавалося б усе зрозуміло (скажімо, виборці регіону Центральної України віддали 80 відсотків голосів за збереження Союзу)?

Слід, мабуть, сказати і те, що на "волевиявленні" виборців позначився цілий ряд факторів. Не зупиняючись на самому факті правомірності проведення

Члени Кредитової Співки «Союз» вірять в майбутність нашої Української Громади

Наша майбутність — це наші діти... це одна з причин, що ми збудували майданчик для гри на оселі «Київ» в Культурному Центрі Св. Володимира в Оквіллі.

Але Кредитова Співка «Союз» не думає, що наш або ваш фінансовий стан є дитяча гра, і тому, крім Торонта, наша Кредитова Співка тепер знаходиться також в Ошаві, й в Міссіссазі. Ми поширюємо наші обслуговування, щоб ви могли здійснити ваші майбутні мрії. Прийдіть і станьте членом родини Кредитової Співки «Союз»!

So-Use Credit Union Members Believe in the Future of the Ukrainian Community

That future starts right here with our children... and it's one reason we built a playground at the St. Wolodymyr Cultural Centre in Oakville.

But So-use doesn't think that their or your financial future is child's play, that's why we're now in Oshawa and in Mississauga, Growing to give you the range of services that will help make your future dreams come true. Come and join the So-Use family!

2299 Bloor Street West, Toronto

763-5575

2267 Bloor Street West, Toronto

763-5575

406 Bathurst Street, Toronto

363-3994

31 Bloor Street East, Oshawa

432-2161

26 Eglington Avenue West, Mississauga

568-9890

Купуйте продукти в наших вигідних крамницях

SWANSEA IGA SUPERMARKET

П. Божик і С. Станько — власники

• 2295 Bloor St. W. • Roncesvalles Ave.
1094 St. Clair Ave. W. • 1304 King St. W.
TORONTO, ONT.

референдуму СРСР на території України, а також на заплутаному формулюванні питання у всесоюзному референдумі, слід визнати, що напередодні Компартія розгорнула широку пропагандистську кампанію, інколи, м'яко кажучи, не зовсім коректну, шляхом фальсифікацій, залякувань тощо. Можна навести сотні прикладів з листів і оголошень, які розклеювалися будь-де, опускалися ледве не в кожному поштову скриньку (і це в умовах так званого "паперового голоду"). Ось кілька рядків: "Бандерівці рвуться до влади на Україні", "Націоналізм-неофашизм", "Тарас Шевченко - за оновлений Союз", "Прогрессивна незалежна Україна - в оновленій федерації" (?) тощо. Керівники підприємств, профспілкові і партійні лідери, голови колгоспів попереджали робітників, службовців, що в разі їхнього голосування проти Союзу, вони можуть позбутися черг на отримання житла, преміальних, літніх відпусток, а селяни - фуражу, газу, пенсій тощо. Звісно ж, що всі ці заяви, згідно Закону про вибори, не є правопорушеннями, а належать до засобів агітаційної боротьби. Але не можна не помічати й того, що це був шалений тиск з позиції сили.

Демократи ж навпаки: закликали голосувати проти Союзу, протиставляючи на перших порах "ситому Союзові" "голодну демократію" на шляху до ринку і цивілізації України. Щодо розстановки сил, то соціологічні обстеження, проведені за тиждень до референдуму, свідчили, що на Україні, включаючи Крим, прихильників Союзу ледве більше 50 відсотків.

Найхарактерніші порушення під час проведення референдуму були такі:

- бюлетені Союзного референдуму і республіканського опитування були одного (білого) кольору (згідно рішення тієї ж Центральної республіканської комісії республіканський бюлетень мав бути іншого (голубого) кольору, аби відрізнити від союзного);

- вміщення агітаційних матеріалів на запрошеннях на референдум, пропагандистської акції в день проведення референдуму;

- представники громадськості, трудових колективів і політичних партій не були допущені на виборчі дільниці і підрахунку голосів (два випадки, коли така ж доля спіткала представників від комуністичної партії);

- залучення до видачі бюлетенів не членів комісії референдуму;

- пошкоджені пломби на скринках, куди опускалися бюлетені;

- видача кількох бюлетенів в одні руки;

- фальсифікація підписів про отримання бюлетенів;

- участь у республіканському опитуванні громадян інших республік;

- видача бюлетенів без пред'явлення документів;

- відсутність бюлетенів республіканського опитування.

"Отже, - як повідомив заступник голови секретаріату Народного Руху України Сергій Одарич, - ми маємо безприцедентні факти фальсифікацій і підта-

сування. Однак, мабуть, ці факти порушень так і залишаться нерозслідуваними, бо влада не зацікавлена в цьому".

Наводять на роздуми про регіональність суверенітету результати референдуму СРСР і республіканського опитування у Західній Україні та Києві. Кількість громадян, які відповіли "так" на всесоюзному референдумі з тих, що взяли участь у голосуванні у відсотках: Львівська обл. - 16,4%, Івано-Франківська обл. - 18,2%, Тернопільська обл. - 19,3%, Київ - 44,6%. Кількість громадян у відсотках, які відповіли "так" у республіканському опитуванні: Львівська обл. 30,1, Івано-Франківська - 52,1, Тернопільська обл. - 35,2, Київ - 78,2.

Окрім того, в цих трьох західноукраїнських областях проводився свій, місцевий плебісцит. Стверджувально на запитання: "Чи хочете ви, щоб Україна стала незалежною державою, яка самостійно вирішує всі питання внутрішньої і зовнішньої політики, забезпечує рівні права громадян, незалежно від їх національності та релігійної приналежності?" відповіли понад 85 відсотків голосуючих.

Після 15 квітня Центральна республіканська комісія референдуму СРСР починає розгляд порушень, на які мали відповісти члени дільничих та окружних комісій. Мало ймовірно, що цей розгляд внесе якісь зміни у зведення і підсумки референдуму СРСР і опитування Української РСР. Що Україна має бути у складі Союзу радянських суверенних держав нині сприймається як факт. На часі - підписання нового Союзного договору. Яким він буде - покаже нинішнє бурхливе життя, як на Україні, так і в інших республіках Радянського Союзу.

АФОРИЗМИ

Щоб робити головою, треба бути з головою.

Як нема ума - в аптеці не купиш.

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ WEST ARKA

BOOK & GIFT STORE

ОЛЬГА І АНДРІЙ ЧОРНІ
і син АНДРІЙ — власники

- Книжки, журнали, газети, пластинки машини до писання.
- Різьба, бандури, вишивки, полотна і нитки до вишивання.
- Обруси і полотна з українськими vzорами в гуртовій і подрібній продажі.
- Біжутерія, кераміка і кришталі.
- Висилка пачок до всіх країн.

«WEST ARKA»

2282 Bloor St. W. Toronto, Ontario M6S 1N9

Tel. (416) 762-8751

Марія ГАРАСЕВИЧ

НІЛА КРЮКОВА

Портрет мистця і патріота

Неоніла Крюкова - народна артистка України, лауреат трьох республіканських конкурсів читців (перші нагороди), лауреат державної премії ім. Т. Шевченка (нагороджена за 17 двогодинних сольних програм), атестована художньою радою Київської філгармонії мистцем художнього слова.

Всі ці досягнення - імпрезанти, тож коли з'являється реклами з іменем Ніли Крюкової, то йдеш на її виступ приготований почути доброго мистця.

І ось виходить на кін вродлива, струнка, кароока, клясичного типу й постави, українка. В її ході, рухах, а особливо в палких очах та виразі обличчя притягаючий магнетизм. Відчуваєш у ній щось незвичайне, неочікуване, щось чого ще ніколи не знав і не чув.

З першого слова, з першого звуку її повного, багатого, красивого тембру голосу, мов електричний струм пронизує слухача й забирає його з собою. Стільки в ній народної стихії, палкого героїзму, любови й гніву, глибокого драматичного чуття і ніжності, якою хіба українське небо й душа нагороджені. Здається, що нема твору, нема народної усної словесности, яку вона не могла б оживити до вдаряючої яскравості й повнокровности, з однаковою силою чи то буде драма, чи гумор.

Перший раз я почула її у виконанні творів Т. Шевченка. Це, либонь, найтяжче завдання для мистця, бо в них закладені глибинні людські почуття у всій різноманітності й постова душа з безприкладною любов'ю й болем... А чтець мусить голосом передати цього велетня слова, думки, гніву, пророцтва...

Я чула чимало добрих артистів, які виконували твори Т. Шевченка ще в Києві, і після них кожен чтець звертається до його творів. Добрі мистці - нема слова. Але ось Н. Крюкова, цілковито інакша, ні до кого не подібна в інтерпретації, з мистецькою правдою до найтонших нюансів. Пристрасна, сильно домінуюча, наскрізь оригінальна.

Коли Н. Крюкова читає "Катерину" Т. Шевченка, просто оптично оживає образ цієї дівчини з трагедією, яка ніколи не перестане болісно вражати душу, як жоден образ в літературі взагалі. Оживає також і тло, на якому розгортається драма - нічого у її виконанні не минає без гострої уваги: навіть відчуваєш сонце і холод, і сніг, і хуртовину, і шлях, і жорстоку людську душу, і безпросвітність долі. Вже на самому початку, як вона говорить "а дівчина гине", смерть падає як невідкличний присуд - не змарноване життя, а саме смерть. Слово "гине" сказано коротко, обірвано, безвихідно. Опанована мистцем, заморожена заля зливається в одно з читцем. Катерина прийшла така гарна, закохана, щаслива, повна віри в людину, в правду й поволи гине в брутальній жорстокій дійсності - смерть обриває життя батьків, її, але твердий біль на світі лишається.

Слухачі плачуть, стискається серце, годі вирватися із настрою твору і нечувано вражаючого читання Ніли Крюкової.

Виконання "Катерини" переплетено музичновокальним ілюстративним супроводом визначної бандуристки Галі Менкуш, яка є сьогодні одною з найкращих в

Україні. Влучно дібрано і введено думи, народні пісні, суто музичні твори для бандури. Якраз бандура дуже співзвучна з Т. Шевченком, а в руках такого мистця як Г. Менкуш вона говорить струнами в унісон з настроєм, і дає історичне та народне тло.

У концерті "Наша дума, наша пісня не вмре, не загине", куди головною частиною ввійшла "Катерина" настає перерва. Якось тяжко ділитись думками, тяжко вирватися з обіймів страшної трагедії.

У другій частині концерту, Н. Крюкова знову потрясає своїм талантом, що межує з геніяльністю, а більш правдоподібно це і є та геніяльність, що раз на довгі роки з'являється у цього роду мистецтві. Тепер вона читає діаметрально протилежний твір до "Катерини" - "Баба Параска та баба Палажка" І. Нечуй-Левицького. Абсолютно невірогідне мистецьке явище! Перевтілення читця повне до краю. Ці дві кольоритні постаті великого майстра так яскраво заговорили з кону, що заля, як то кажуть, від сміху боки рвала. Надзвичайним у її виконанні є блискучий, іскристий мовним багатством автентичний народний гумор - безсмертний, правдивий до кореня.

Слухаючи її, сміючись до сліз, я не могла надивуватись її майстерності, а моєму захопленню не було кінця.

В народних гуморесках Н. Крюкова знову була інакша - перенесла слухача в життя нашого народу, його щоденного побуту, його реагування на різні ситуації з властивою їй тонкою артистичністю й природністю.

Другий концерт, теж з музично-вокальним супроводом Г. Менкуш, - "Маруся Чурай" Л. Костенко - найсильніший, найкращий твір поетеси, який приніс їй славу в Україні й закордоном. Н. Крюкова взяла уривок з твору: три дні Марусі Чурай у в'язниці перед стратою. Перед публікою була не Н. Крюкова, а героїня цього твору фізично, чуттєво, духово... Л. Костенко відчула й збагнула це сама, коли перший раз почула свій повний твір у виконанні Н. Крюкової у Києві, яке тривало дві й пів години. Вона була присутня і на наступному концерті теж і сказала до Н. Крюкової:

"Ви є Маруся Чурай".

Це саме, не знаючи про слова Л. Костенко, сказала і я після закінчення концерту у нас.

Я читала "Марусю Чурай" два рази, але повну художню вартість і силу твору, відчула, слухаючи його у виконанні Н. Крюкової. Її спроможність висловити переживання Марусі Чурай безмежні. Вона входить у

КРЕДИТОВА СПІЛКА «БУДУЧНІСТЬ»

ДЛЯ ВАШОЇ ВИГОДИ ТА ПОСЛУГ

- дарові обслуговування за електрику, газ і телефон
- едукативні та пенсійні конти
- термінові депозити
- реєстраційні пенсійні пляни
- моргеджові позики і особисті позики
- позики на авто
- лінія кредиту
- вогнетривалі скриньки
- грошові перекази
- подорожні чеки, чеки з Вашим прізвищем та адресою

і багато більше!

140 BATHURST STREET, TORONTO, 363-1326

2253 BLOOR STREET WEST, TORONTO, 763-6883

4196 DIXIE ROAD, MISSISSAUGA, 238-1273

221 MILNER AVE., SCARBOROUGH, 299-7291

Звертайтеся до нас завжди з повним довір'ям.

ARKA LTD

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

Книжки, журнали, часописи, шкільне та бюрове приладдя, різьба, вишивки, нитки, панамы, образи, вишивані блузки, кераміка, платівки та касетки, друкарські машинки, обручки й заручинні перстені, різдвяні та великодні прибори, великий вибір дарунків.

575 Queen St. West. Toronto, Ont.
Tel.: (416) 366-7061 Canada M5V 2B6

YAR HALABAR

YAR'S KIDS' THINGS CHILDREN'S CLOTHING AND FURNITURE

Дитячі убрання і меблі

2314 BLOOR ST. WEST
TORONTO, ONT., M6S 1P2

(416) 767-7860

душу слухача так глибоко, що не можна опанувати себе - страждаєш разом з Марусею, а точніше разом з Нілою в образі Марусі.

Ось приходять Гриць до Марусі після вечорниць і каже: "Люблю тебе". Я здригнулася. В Нілиному тоні була абсолютна резигнація, безповоротність, безсилість встояти проти кохання, здача людини перед ним. Вміння мистця втілитися в душевний стан образу, викликає вдаряюче враження ще і ще раз протягом цілого концерту. Це справжня бездоганність мистецької правди автора і четця. Характеристичним для Н. Крюкової є те, що вона ніде зумисне не посилює драматизацію й не намагається викликати надмір чуття у публіки, тому сила її впливу нічим не зменшується.

"Я не змогла б ще раз пережити драму Марусі Чурай разом з Н. Крюковою, бо Маруся Чурай така жива у її виконанні, що сягає меж чуттєвого сприймання і такою ж живою, страшенно хвилюючою залишається в душі" - сказала мені Олена Климишин кілька днів пізніше.

Кільканадцять літ тому, малярі шукали по Україні дівчину, з якої хотіли намалювати образ Марусі Чурай. Згодом бачила в пресі цю картину та знайшли вони не ту дівчину - гарна, задумана, ніжна... але не Маруся Чурай. Була Маруся, либонь палка, здатна на любов, яка привела її до шибениці, повна творчого вогню, як ніжного так і темпераментного, а її біль сильніший від життя. Ці прикмети я побачила в Нілі Крюкової. І хоч не складає пісні, але вони рвуться з її грудей чуттям автора чи це буде поезія, чи проза, її внутрішній вогонь не знає спочинку, готовий запалати назовні художнім словом незалежно, чи є один слухач, чи повна зала. Коли я робила з нею інтерв'ю і мова зайшла про початок першого концерту, вона почала говорити вірш Павличка, немов була на коні перед тисячами публіки. Два інтерв'ю я мала з нею протягом двох днів, саме тому, що мене дуже зацікавувало мистецьке явище, якого мені ще не довелося зустріти, хоч до II світової війни слухала кілька концертів найславнішого тогочасного читця В. Яхонтова. По ньому й до цих пір вчать художнього читання. На Заході цього року мистців, які б давали повні сольні концерти, я не зустрічала.

З кількохгодинних розмов, запитань і відповідей, оповідань, спостережень її рухів, виразу очей, міміки в найрізноманітнішому перебігу довгого дня, я побачила, що такий талант видає із себе народ, як ствердження свого генія в кожному роді мистецтва. Передбачити не можна де таке зерно народиться й проросте.

Ніла Крюкова вийшла з найбільш нездоложеної верстви нездоложеного українського народу. Хоч про своє дитинство оповідає з типовим українським гумором, але за ним гріє слізи глибоко зраненої душі власною й всенародною тяжкою долею і злиднями, які на нашій багатій землі виправдати нічим не можна. В повоєнні роки голодні, холодні, брудні, без ласки й опіки (матері від зорі до зорі на колгоспній панщині), часто під дощем, а то й снігом наші діти, особливо по селах, були безсилями, безпорадними жертвами.

Нілін батько загинув на війні. Вона з матір'ю жила в діда у с. Попівка на Полтавщині, близько Кременчука. Прийшов з фронту батьків брат, зайняв дім, а їм дав маленький кусок землі, там мусіли побудувати хату, якщо її можна назвати таким словом. Поставили крокви, обвалкували стіни, зробили стелю, а покрити не було чим, бо вся солома була призначена владою для корів. Зайшли дощі, холод вже дихав близькою зимою, стеля загрожувала обвалитись. Мати пробила у стелі дірки,

щоб вода її цілком не розмочила, на долині попідставляла відра і все, що мала, сама мусіла йти на буряки, а малесенькій Нілі наказала вичерпувати воду та маленькими відрами виносити її надвір. Дитина виносила й виносила, але десь трохи забавилася, вода пішла через верх, долівка розкисла. Прийшла мати на обідню перерву, як побачила страшне лихо, набила Нілу, а сама знову мусіла йти на буряки під проливним дощем. Вийшло дитя надвір з відеречками повними води, посиніле, замурзане, гірко заплакане, а попри неї проїжджав бричкою голова колгоспу. Дитя розпачливо промовило до нього усіма знайомими для неї звертаннями: "Дядьку, Семене Йосиповичу, товаришу передсідателю! Дайте матері соломи покрити хату..." Відповіді не було... бричка поїхала... Ніла далі виносила воду з хати, а голова колгоспу поїхав просто на буряки й сказав матері прийти по солому на стріху.

Минуло чимало років, голова колгоспу зустрів Нілу на станції вже студенткою: "Чув, що артисткою хочеш бути. Це гарно. А пам'ятаєш, як ти просила соломи на стріху? Ти так мені вкраяла серце, що я сказав собі - нехай краще всі корови поздиhaють, треба дітей рятувати". Вміла Ніла з дитинства промовити до кожного серця.

Виростала Ніла в своєму селі, всі її знали і вона всіх. Не минала жодного похорону, ревно плакала над кожним небіжчиком, а згодом не минула жодного весілля, "а там можна всього навчитися" - розповідає Ніла. Народ входив у її душу бідом і неволею, кольоритом народної мови й красою пісні, кольоритом різних типів людей і буйними пшеницями, краса світу Божого накладала на неї свою печать. Рідна Полтавщина лишилась нероздільною з нею, виповнюючи її гордістю й любов'ю. Вона обов'язково мусить написати автобіографічну повість у стилі свого барвистого й цікавого оповідання - таланту має і на це по самі вінця.

Середню школу закінчила в районному селі Онуфріївка. У школі вчителька звернула увагу на її особливий талант, тож брала її виступати в шкільних концертах. Ніла від дитини любила декламувати і співати. Ще маленькою продекламувала бабуні вірша, але він їй не сподобався: "Бабуня набила мене за нього, а потім мене ціле життя били і б'ють за вірші, а я їх далі читаю".

Після середньої школи, Н. Крюкова вступила в культурно-освітнє училище на режисерський відділ, закінчила за два роки, працювала директором районного будинку культури. Проте вона завжди мріяла про театральний інститут і досягла своєї мрії: витримавши нечуваний конкурс (65 претенденток на одне місце), вона була прийнята в Київський театральний інститут ім. Карпенка-Карого, який закінчила за чотири роки. Рік працювала з успіхом у Полтавському музично-драматичному театрі ім. М. Гоголя. Повернувшись до Києва, де профіль її професії змінювався у літературному театрі "Слово" при Спілці Письменників України. Микола Литвин у журналі "Україна" за вересень 1988 р. про це пише так: "Не знаю, яких би творчих висот досягла Ніла - драматична артистка, але ми б не мали такого чудового, мистецького довершеного театру одного актора Ніли Крюкової... Один з найвидатніших читців сучасності Сергій Юрський сказав: "У момент творчості актор - автор. Він створює світ, куди входить, або не входить глядач". До світу створеного Нілою Крюковою, запрошувати глядача не треба. Хоч де б виступала вона - у столичному палаці культури "Україна", на далекому Сахаліні, чи в загубленому серед рідних до щему кіровоградських степів маленькому сільці, у залі ніколи не буває порожніх місць. Вміння природно триматись на

сцені, промовляти до серця і простого трудівника, і видатного вченого, добра материнська усмішка й нищівна іронія, інтонації щонайщирішого співчуття й категоричного осуду, жалю й надії - то Ніла Крюкова. Справді, в ній, як каже поет, "з журбою радість обнялась". Навіки.

У театрі "Слово" сформувався її національний світогляд під впливом О. Гончара, І. Драча, М. Вінграновського, Л. Костенко, Григора Тютюнника, М. Олійника... Після розформування театру "Слово", була прийнята на працю до Київської фільгармонії, де досягнула всіх нагород та присвоєнь звань і премій - все це для неї найдорожче, що судилось у житті, а мистецтво читця стало її життям.

Ніла Крюкова славна на всю Україну, на всі союзні республіки, за кордоном в Америці й Канаді. Репертуар має величезний: 17 сольних програм охоплюють сотки сторінок, які читає напам'ять. Сюди входять такі сольні двогодинні програми: "Наша дума, наша пісня не вмре, не загине", "Маруся Чурай" Л. Костенко, "Новелі Григора Тютюнника", власна композиція за романом О. Гончара "Собор", "Твоя зоря" О. Гончара, "Вечір новелі О. Гончара", "Вечір української новелі", "Рядки обпалені війною" - твори поетів, що загинули у війні, до 50-ліття І. Драча "На камені мене мати колихала" та інші. Особливо величні концерти творів Т. Шевченка відбулися в Києві і Львові - Ніла мала сольні виступи у супроводі Київської капелі бандуристів, а в Полтаві дала незабутній концерт на фонд пам'ятника братам Тютюнникам.

"Одна з найприкметніших рис обдарування артистки - яскраво виражений національний характер її героїв. І в застійні роки, коли за відмову від свого коріння платили званнями, преміями, посадами, Ніла Крюкова вперто співала пісню матері. Її любов до Тараса Шевченка, Івана Котляревського, Івана Нечуя-Левицького, Василя Симоненка, Івана Драча, Олександра Довженка, Ліни Костенко, Миколи Вінграновського, Олеса Гончара, Григора Тютюнника, Бориса Олійника така ж нетлінна сьогодні, в роки революційного оновлення нашого суспільства, як і тоді, в роки застою.

Якось Ніла розповідала мені один з епізодів її неспокійного гастрольного життя. В Кобеляцькому районі на Полтавщині у двері гримувальної, де Ніла передвигалася після концерту, несміливо постукали.

Відчинила. На поріг ступила стара жінка.

- Скажи, дочко, тільки по щирості, - мовила, втомлено сідаючи на стілець. - Ти справді артистка?

- Справді, бабусю.

- Дивина та й годі... Скільки на віку перебачила артистів, і всі вони ламаються. А ти мов з Іванової хати вийшла та до мене заговорила...

Вийти на кін "мов з Іванової хати" і говорити з рідним народом на повний голос, душа в душу, про його радощі й болі, надії та сподівання - чи ж може бути більше щастя? Ніла Крюкова переконана: годі шукати більшого щастя". (М. Литвин "Мов з Іванової хати", "Україна", вересень 1988).

Безпосередність, щирість, близькість до народу Н. Крюкова черпає з двох джерел: з цупкого зв'язку з людьми праці, на плечі яких наклали лихо й тягар зусиль вижити в умовах колгоспного села - вони ж ці рідні люди і є тим глибоким корінням у збереженні та продовженні народної творчості та у формуванні людини; а невичерпним, ясним, вічноглублячим джерелом завжди є Нілина мати. Вона власноручно вишивала для неї сорочки, сама творила для цього зори, знала й передала доні незлічимі кількості народних

пісень. У хвилюючому, тривожному артистичному житті, "відчуваю на собі материнське тепло і руки матері, що дуже позитивно впливає на мене".

Нілу любить вся Україна, висловлює їй це на кожному кроці добрим словом, квітами, а то й подарунками, яким ціни немає. Про свої народні строї Ніла оповідає: "Працівники Київського народного мистецтва подарували мені дві сорочки 150-літньої давнини. Пошиті вони з оригінального саморобного полотна, а вишиті полтавськими vzорами решитилівського регіону: мережкою, вирізуванням, настелянням. Одна сорочка вишита нитками фарбованими дубом, що надало коричнювого кольору, а друга сіруватими нитками фарбованими вільхою. Я серцем і душею відчуваю оті обереги vzорів, у які пращурі вкладали любов як магічну охорону своїм нащадкам і це приносить мені спокій, надхнення, певність у собі - певність, що зло мене омине".

З не меншим запалом, пристрастю й відданістю, певністю й любов'ю, як і в мистецтві, Ніла Крюкова стала на шлях боротьби за національне відродження України. В цьому напрямку, навіть під час професійних виступів, блискавично орієнтується, використовуючи непередбачену нагоду для розмови з народом "душа в душу", щоб національно просвітити його, як і дати відсіч ворожим наступам на Україну.

У вересні 1989 р. Марганець (Дніпропетровської обл.) мало своє свято. Населення з значним відсотком не українців, робітниче, бо місто збудоване задля копалинь марганцю. З нагоди свята, відбувся великий концерт київських артистів на стадіоні. Публіки було кількадесят тисяч. Виступали такі славні артисти як Е. Мирошніченко, Н. Крюкова, В. Білоніжко, А. Кудлай та інші. Серед концерту, конференсьє Міша Рибак, представляючи Н. Крюкову, гостро й нахабно виступив проти надання національним мовам в республіках державного статусу, назвав патріотів націоналістами, а мови зайвими - вистачить російської. Стадіон оплескував Мішу. Н. Крюкова скипіла обуренням і замість виконувати свою програму, прочитала байку П. Глазового "Родичі" - гостру сатиру на тих, хто погорджує своїм рідним. Байка алегорично змальовує зустріч Картоплини й Цибулини "з одного села", але Картоплина вже стала Картошкою, погорджує своєю землячкою, не хоче її знати. Підсумок байки такий:

І між людьми зустрічаєш

Лукаву породу,

Яка хати цурається

І рідного роду.

Публіка бурхливими оплесками відповіла на її виступ, та Н. Крюкова не задовольнилась цим:

- Ви ж оплескували Мішу Рибак, то як тепер плещете мені?! Лише той, хто не одобрював його виступу може мене хвалити оплесками. Як ми не будемо мати національного розуму, не усвідомимо хто ми - завжди будемо баранами з табличками, причепленими різними мішами. - Стадіон зірвався з бурхливими оплесками, але Н. Крюкова зійшла з імпровізованої сцени й почала йти геть. Тут сталося надзвичайне: до неї побігло багато дітей з жовто-блакитними прапорами та квітами тих самих кольорів, оплески, не вгавали, аж поки Н. Крюкова не повернулася на сцену та почала виконувати свою програму. Після неї безпосередньо, виступав В. Білоніжко й пісню "Отака історія нашого народу" підтримав Н. Крюкову.

Не зважаючи на перевантаження гастрольними виїздами та концертами на місці, на піклування старенькою хворою

матір'ю та дочкою, Н. Крюкова бере на себе кожне зобов'язання, коли її кличе українська справа: відкривали, по довгій боротьбі, українську школу на периферії, а батьки в перший же день записали 120 своїх дітей до російської школи. Рятувати справу післали Н. Крюкову, знаючи її небуденне вміння промовляти до людей, знайти шлях до їхньої свідомості. Після двогодинної розмови з батьками, 60 дітей було переписано до української школи, а в російській лишилися діти росіян та інших національностей. Наступ цих батьків на неї був завзятий, та перемогти не змогли.

- Біда в тому, що легко ходити на демонстрації, мітинги - людей на це не бракує, але ось людей до постійної національної праці, особливо на периферії дуже бракує - із сумом оповідає Н. Крюкова.

2 травня 1990 р., на другий день сесії Верховної Ради, о годині 10 ранку розпочалась у Києві політична голодівка. 300 студентів з усіх сторін нашої землі цим документували протест проти перебігу сесії та подій, проти союзного договору, який знову неволив нашу батьківщину, вимагали, щоб військову службу наша молодь відбувала в Україні. О годині 12 ранку, Н. Крюкова приєдналася до голодуючих.

- Мене покликала материнське почуття до молоді, на яку я дивилась як на юних героїв - майбутніх політичних діячів. Хотіла опікуватись ними, допомагати порадою, підтримувати духово, дбати про здоров'я. Мене студенти кликали "мама Ніла". Я маю одну дочку, а стала мамою ще для 300 дітей'.

М. Руденко у статті "Плюща Незалежності" ("Свобода", 13 жовтня 90 р.) пише:

"Серед голодуючих на розкладному ліжку помічаю вродливу жінку, доволі молоду, але не студентського віку. "Хто це? - запитую Олеса Донія. "Народна артистка України - Неоніла Крюкова, лавреат Шевченківської премії. Ми її називаємо просто Нілою". Ніла мене впізнає, бачила по телевізору. - Ти б, дочко, одягнулася тепліше! - кричить їй літній чоловік у військовому, - вночі був мороз.

- Так - тихо каже Ніла, - від граніту холодом тягне.

- Я принесу щось тепліше. - Каже дівчина, що сидить поруч.

- Знайомтесь. Моя доня, - ніжно бере її за руку Ніла.

А мене душать сльози. Сльози радості й захоплення. Які люди! Боже, які прекрасні люди!"

П'ять студентів з голодуючих були відправлені до лікарні в критичному стані, а під кінець голодівки, хворі були всі.

Відразу ж для Н. Крюкової почалися репресії: шантажували нічними телефонами з погрозами, деякі відмовлялись брати її концерти, звинувачуючи її в тому, що це вона кинула студентів на радіоактивний граніт і змусила голодувати. Що їй чекає, невідомо, бо вже почалася судова справа за голодівку.

В час, коли пишуться ці рядки, Н. Крюкова з дочкою Мирославою (журналісткою), яка була в охороні голодуючих, перебувають в Америці з довшим побутом у Детройті, де вже відбулися зо п'ять її концертів. У плані турне: Клівленд, Чікаго, Бафало, Філадельфія, Нью-Йорк, Ньюджерсі, Вашингтон та інші українські центри, а потім поворот на Україну, яку вона пристрасно любить і для неї вийшла на шлях тяжкої, складної, затьяжної боротьби з вірою в її національне відродження і майбутню перемогу. Кожен концерт вона кінчає словами:

- Віру не можна втрачати, без віри нічого не зробимо для України.

Стерлінг Гайтс
15 лютого 1991

ТАЛАНТ І СЕРЦЕ ХІРУРГА

(З нагоди 70-ліття проф. Михайла Подільчака)

У білих стінах лікарні, у натовпі білих постатей він вирізняється бездоганним тактом невимушеної безпосередності, а навіть інтимності у стосунках з пацієнтами.

Він поставив себе на місце пацієнта і в такому ракурсі бачення, ніби співпереживаючи і відгадуючи його прохання, старається підтримати на дусі, подолати депресію, повірити у лотерею видужання. Хірургічне втручання він завжди вважав і вважає останнім найефективнішим засобом лікування. І водночас глибоко усвідомлює собі, що він - хірург, як ні один спеціаліст, в одному випадку може виявитися всемогутнім, в іншому зовсім безсилим.

Пан Михайло Подільчак, не тільки відомий хірург, - він також професор, доктор медичних наук, довголітній завідувачий катедрою загальної хірургії лікувального факультету Львівського медичного інституту (1966-1985), автор понад 280 друкованих робіт і двох монографій з загальної хірургії і абдомінальної хірургії, експериментальної і клінічної онкології, радіології, клінічної імунології та ензимології. Сорок одна робота з гастроентерології, хірургічної гастроентерології і онкології появилися на сторінках міжнародних зарубіжних журналів і збірників міжнародних і всесвітніх конгресів як результат копітких наукових досліджень і практичних пошуків, адже професор-хірург виконав біля п'яти тисяч операцій. Згадаємо і про таке. М. Подільчак достойно представляв українську науку на міжнародних і національних конгресах і конференціях як делегат і доповідач на VII Міжнародному протираковому конгресі (Москва, 1962), VIII Міжнародному конгресі гастроентерологів (Прага, 1968), на IV Всесвітньому конгресі гастроентерологів (Копенгаген, 1970), на I Всесвітньому конгресі хірургів-гастроентерологів (Сан-Ремо, 1971) та інших. Бере активну участь в суспільному житті: секретар Львівського обласного товариства хірургів (1944-1963), член онкологічної комісії вченої ради Міністра охорони здоров'я УРСР (1957-1968) та член правління Республіканського товариства онкологів, член Наукового товариства ім. Т. Шевченка у Львові. Під його керівництвом підготовано п'ятнадцять кандидатських і докторських дисертацій.

Після знайомства з "візитною карточкою" читач напевно поцікавиться, а як взагалі виглядає життєвий і науковий шлях вченого? Скажемо одразу, що не був вистелений трояндами - шлях вихідця із села Коровиця, що на Любачівщині (тепер Польська Республіка), прадавній українській землі, де він народився 14 серпня 1919 року. Батько за доброю селянською звичкою і традицією, як і лишило чесним хліборобам, рано привчив сина і двох дочок до праці. Як обдарований і пильний учень, Михайло був

Проф. д-р Михайло Подільчак

прийнятий до української гімназії в Перемишлі, яку успішно закінчив у 1937 році. Там, як і в інших тогочасних українських гімназіях, було високо поставлено викладання класичних мов: латинської та старогрецької, яких навчали І. Кузик, І. Поповський і М. Федевич. Поталанило майбутньому медикові і з української філології. Любов до рідної мови і красномовства прищеплювали вчителі Євген Грицак і, особливо, поет Василь Пачовський. Зі зворушенням і пієтетом згадує М. Подільчак лекції творця збірки "Розсипані перли", драми "Сон української ночі". Лекції Василя Пачовського були насажені поезією, діалогами і монологами. Будучи наставником гімназійної бурси (гуртожитку), він постійно вкомпонував у свої уроки деякі розділи з історії та географії України. Варто при нагоді додати таке. З середовища абітурієнтів Перемишльської української гімназії вийшло чимало майбутніх вчених-медиків, пізніших співробітників Львівського медичного інституту. Деякі з них стали відомими спеціалістами-науковцями. З гордістю за них згадаємо прізвища: професора-онколога-вірусолога Леонтина Дмоховського, хірурга-доцента Йосипа Макаруху, педіатра-доцента Михайла Старуха, терапевта Кирила Рудавського, Ярослава Гинелевича, Володимира Кишакевича, Олександра Коритка та інших.

Диплом лікаря М. Подільчак одержав в Празькому Карловому університеті в 1942 році, де залишився на однорічне стажування в дитячій клініці. Там же підготував і захистив в червні 1943 року дисертацію на тему "Лікування хореа мінор авродетоксином" на здобуття наукового ступеня доктора медицини (за термінологією тогочасної атестації). На довгі роки зберіг глибоку вдячність чеським вченим за навчання і опіку, які дали йому, і не одному українському студентові Празького Карлового університету наукову професійну путівку в життя. Там навчали і діяли українські вчені Іван Пулюй та Іван

Горбачевський, що збагатили чеську і світову науку своїми відкриттями.

Влітку 1943 року повернувшись до Львова, почав працювати асистентом клініки дитячої хірургії. З осені 1944 року перейшов до клініки госпітальної хірургії на посаду асистента, а згодом доцента. З 1961 року довгі роки працював професором цієї ж поліклініки.

А як зараз виглядає трудовий день вченого?

Він кілька разів на тиждень біля операційного стола Львівської дорожньої клінічної лікарні. Значну частину дня проводить за письмовим столом свого затишного кабінету, обставленого шафами вщерть заповненими медичними книжками і творами красного письменства, обвішаного картинами і витворами рук народних умільців, бо і в образотворчому мистецтві глибоко любить. У такій позі я і застав його пізнього грудневого вечора, коли він завершував роботу над чорновим варіантом нової праці. Будучи переконаним, що вчений блискотливо обізнаний з теорією і практикою сучасної хірургії, я рискнув скористатися нагодою і розпитати про новини у цій гадузі медичних знань. Дещо з нашої розмови наведу:

- Техніка проникає у різні сфери матеріальної і духовної діяльності людини. Недарма увійшов у широкий

вжиток термін НТР! Отже, які досягнення сучасної хірургії у сфері діагностики захворювань?

- Категорично стверджую, що нові досягнення фізики і радіоелектроніки широко проникають у біологію і медицину, збагачуючи хірургію новими методами діагностики. Застосування ультразвукових діагностичних апаратів значною мірою поліпшило діагностику хвороб печінки, жовчних шляхів, підшлункової залози, нирки і інших. Ультразвукова діагностика завоювала пальму першості для діагностики кист, гнійників, первинного рака та його метастазів в печінку, конкрементів жовчного міхура, псевдокист та рака підшлункової залози, каменя нирок і інших.

- Які досягнення сучасної медицини, зумовлені розвитком та вдосконаленням техніки оперування, найновішими здобутками біології?

- Перш за все розвиток кардіохірургії, тобто операцій на серці. Щорічно вітчизняними хірургами виконуються тисячі операцій на серці і кровоносних судинах, включаючи заміну клапанів. Такий кардіологічний центр працює також у Львові, в якому виконуються складні операції при вроджених чи набутих вадах серця, при захворюваннях кровоносних судин.

- Про які досягнення можна говорити в плані лікування ішемічної (артеросклерозу коронарних судин)

ПОДАРУЙТЕ ІМ АВТО

За посередництвом фірми ЛАДА КАНАДА Інк. тепер можете купити або подарувати своїм рідним і приятелям на Україні новий автомобіль прямо з Запорізького або Луцького автозаводу!

Великий Запорізький автозавод ЗАЗ виробляє понад 100,000 легкових автомобілів річно та всі запасні частини для них. Від часу появи перших мініавтомобілів марки «Запорожець» в 1960 році, до нинішньої модерної комфортабельної ТАВРІІ ЗАЗ-1102 (з передньою передачею) пролягла довга дорога постійних технічних удосконалень.

ЦІНА \$6996.00

ЦІНА \$5994.00

Крім нових авт типу ТАВРІА, наша фірма доставляє також спеціально сильні автомобілі (джіпи) Луцького заводу ЛуАЗ-969А, з передачею на всі чотири колеса, що достосовані до перевезення пасажирів і тягарів по нерівних полях і дорогах.

Ці автомобілі вповні перевірені, забезпечені від ржі, гарантовані, економічні і недорогі!

Обіцяємо доставку на протязі двох місяців прямо з заводу!

За повнішими інформаціями телефонуйте, пишіть, або зголошуйте на таку адресу:

LADACANADA INC

1790 ALBION ROAD, REXDALE, ONTARIO M9V 4J8
Tel.: (416) 748-2100 Fax: (416) 748-2107 Telex: 06-989241

В НАС ВИ ТАКОЖ МОЖЕТЕ ЗАМОВИТИ ТАКІ АВТА ЯК «ЛАДА», «НІВА», «САМАРА»,
ЩО БУДУТЬ ВИДАНІ В ЛЕНІНГРАДІ.

хвороби серця?

- Ішемічна хвороба - це жорстокий бич сучасної цивілізації; летальність (смертність) від цієї хвороби займає перше місце. Застосування операції аортокоронарного шунтування (сполучення електро- або магнітного) значно зменшило летальність від ішемічної хвороби. Ця операція, розроблена американськими хірургами Фаволоро і Ефлером двадцять п'ять років тому була успішно впроваджена в практику. Щорічне число таких операцій в США - сто тисяч. У нас про такі операції ще не доводиться говорити.

- *Який розділ сучасної хірургії Ви вважаєте найбільш перспективним?*

- На мою думку, новий напрямок у хірургії - мікрохірургія. Мікрохірургія - це реконструкція операції на артеріях (судинах) діаметром 4 мм і менше; використовуються вони під мікроскопом з застосуванням спеціального інструментарію і шовного матеріалу. Мікрохірургічні операції успішно виконуються у жінок для відновлення прохідності маточних труб, з метою боротьби зі стерильністю. Після такої операції настає вагітність і роди.

- *Які перспективи розвитку в українській медицині пересадки органів та тканин, тобто трансплантації?*

- Зараз розвивається важлива галузь хірургії - трансплантація нирки, серця, а також печінки. У Львові діє центр по трансплантації нирки, успішно проводиться трансплантація клітин островкового апарату підшлункової залози у хворих цукровим діабетом з метою корекції діабету. Однак успішний розвиток цієї важливої галузі хірургії - пересадка серця, нирки, печінки зв'язаний з цілою низкою перешкод біологічного характеру, труднощами підбору відповідного донора, а також з проблемою відкидання організмом трансплантації.

- *Про які успіхи застосування лазера в хірургії можна говорити?*

- Серед досягнень останніх 10-15 років особливе місце займає лазер - джерело випромінювання електромагнітних хвиль. Вперше в 1970 році застосовано в клінічній практиці для лікування пухлин шкіри, перш за все, меланоми шкіри - лазер 102. Меланома шкіри - це найбільш біологічно злоякісна пухлина, що дає обширні метастази і рецидиви. Широке застосування в хірургії та онкології має лазерний скальпель, він використовується при операціях на печінці, легенях, підшлунковій залозі та при усуненні пухлини мозку. Гелій - неоновий лазер стимулює процеси регенерації тканини, тому його успішно застосовують при лікуванні довгонебезпечливих ран і трофічних виразок. При допомозі лазерної терапії успішно вилікувано близько 90% хворих на камені нирок.

- *А чи Ваша пам'ять страждає від невдач, що мали місце в лікарській практиці, хоча рятували життя тисячам людей?*

- В моїй хірургічній роботі були і невдачі, але вони, в більшості випадків, завершувались видужанням хворого. Докорів сумніння не маю.

- *Дуже часто хворі здані на Вашу ласку, тобто готові повністю підпорядкуватися Вашій волі. Як Ви це*

сприймаєте?

- Хірург живе і діє так само, як кожний лікар. Звичайно, поки молодий, йому лестить така залежність, коли дивляться на тебе, як на рятівника, прославляють, догоджають. Та мені вже не лестить це. Хоча ні! Мені приємно, але не настільки, щоб заради цього я став робити ризиковані операції. Що ж іще? Мабуть, відчуття боротьби. І ще страждання ціною якого досягається перемоги. Лікар-хірург повинен бути не лише добрим спеціалістом, але також психологом, вміти здобути собі у хворого повне довір'я, тоді процес видужання проходить успішніше і легше...

Слухаючи професора-хірурга проймаєшся трепетом, гордістю і вдячністю за його обдарованість, душу і серце, інтелект і доброту. "Сила великого хірурга, однак, не тільки в руках, в техніці оперування (це само собою зрозуміло), а й у глибині мислення, у вмінні знаходити нові шляхи..." Ця сентенція М.М. Амосова може здатися надто гучною, але вона дуже припасовує до невтомних золотих рук професора Михайла Подільчака, бо хірургія для нього справжня творчість, що йде від серця, інтелекту і рідного кореня.

м. Львів

**ЗРОБІТЬ ПРИЄМНІСТЬ І КОРИСНУ ПОСЛУГУ
СВОЇМ РІДНИМ ТА ПРИЯТЕЛЯМ,
ПЕРЕДПЛАТИТЬ ДЛЯ НИХ ЯК ПОДАРУНОК
ЖУРНАЛ "НОВІ ДНІ"!**

Tel:

(416) 763-1093

MEAT PRODUCTS LIMITED
Specialists for over thirty years

- Найкращої якості м'ясні продукти власного виробу;
- Вареники, флячки, квашена капуста та інші європейські ласощі;
- Замовлення на весілля та на інші прийняття;
- Говоримо по-українськи;
- Власник Е. Рембач до Ваших послуг.

**2238 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO, M6S 1N6**

ОТЕЦЬ ПРОФ. Д-Р ЮРІЙ ГЕРИЧ

І ще одна іконка-образок у моїх тремтячих руках: іконка Христа-Вчителя, взята на панахиді у похоронному заведенні. Тримаю її і на звороті читаю слова св. Іоанна: "Хай не тривожиться серце ваше! Віруйте в Бога, і в Мене віруйте! Багато осель в домі Мого Отця; а коли б то не так, то чи сказав би Я вам, що йду приготувати місце для вас? А коли відійду і приготую вам місце, Я знову прийду й заберу вас до Себе, щоб де Я - були й ви" - Іоанна 14:1-3. А вниз, під цим текстом - "Христос воскрес!" Потім ім'я і прізвище, дати народження й смерті померлого.

Цим разом ця іконка є пам'яткою по дорогій мені людині, по о. Юрію Геричу, котрий переселився з цього світу у світ кращий, нелукавий, у царство небесне і вічне. Це сталося в Оттаві, у великодню суботу, 6-го квітня цього, 1991 року. А поховали його дочки, зяті, внуки та добрі люди в середу, 10-го квітня, на цвинтарі Йорк у Торонто, поруч з дружиною Христиною Колессою, котра відійшла з цього світу також в суботу, ще 28 липня 1978 року. Похоронні обряди відбулися у Святомиколаївській церкві в Торонто з участю преосвященного владики Ізидора та сімох священників - співслужителів.

Відійшов від нас священнослужитель, людина добра, благородна, високої культури, знання й інтелекту. Автор цих рядків мав щастя знати його особисто, з ним дружити, цінувати його впродовж довгих років нашого діяльного життя. Нашу дружбу зміцнювала його дружина - відома віолончелістка Христия Олександрівна Колесса.

Не пригадую точно обставин, в яких я познайомився з родиною Геричів. Було це на початку 1950-их років. З того часу це знайомство стало для мене надзвичайно важливим і цінним. Таким воно залишилося довгі роки. Коли я входив у їхню хату, вже з порога впадала у вічі збірка музичних платівок, які стояли на стендах під стінами вітальні. Назустріч виходила привітна й усміхнена Христина Олександрівна. Подружжя Геричів завжди були раді гостям. Спостерігши моє зацікавлення збіркою платівок, Христина Олександрівна розповідала про нові надбання до неї, а там і про музику - її завжди улюблену тему. І розмова була невимушена, її розповіді лилися, як невичерпний срібний потічок невідомого музичного захоплення, слухних зауважень, рідкісних інформацій... Говорили ми багато, обмінювалися думками про давніх і нових мистців, музик-композиторів, виконавців інструменталістів, вокалістів, про нові напрями в музиці і про багато іншого. І при цих розмовах завжди бував д-р Юрій Герич, вмючий слухати, бо, хоч сам не був музиком, він на музиці розумівся, тонко її відчував як висококультурна, освічена людина.

Крім спільних зацікавлень у ділянці музики, ми з д-ром Юрієм Геричем знаходили багато спільних тем, які торкалися подій у світі, бо він був і філософ. Теж

нас єднали зацікавлення книжкою, як бібліотекарів за освітою, а треба пригадати, що о. д-р Юрій Герич був викладачем бібліотечної справи в Оттавському університеті. Все це зумовило наше з о. д-ром Юрієм Геричем листування, мої відвідини його при нагоді мого перебування в Оттаві і ним мене в Торонто. Повне листування з ним буде опубліковане у моїх, готованих до друку, спогадах. Тут, щоб прикладово показати глибину думок Покійного, процитую лише два листи від нього до мене. Ось вони:

Оттава, 11 липня 1979 року

Дорогий Пане Йосипе Григоровичу!

Дякую за листа від 9 ц.м., якого я одержав сьогодні. Жалкую, що та стаття не появиться у наступному (липень-серпень) номері журналу "Сучасність", але це не Ваша вина. Думаю, що Ви мене розумієте. Вмерла людина, яка була причетна до української музики, про яку за життя писали відомі люди, яка була відома в чужому світі і... в жодній газеті, хоч би словечко хто сказав! Просто так, неначе вона не існувала, або ж затратився серед нас звичай писати про померлих. Ба ні, коли переглянете "Свободу", "Гомін України", "Америку" чи інші газети, то в них цілі сторінки присвячені писанню про померлих, котрих за життя ледве хто знав.

Покійній Христині Олександрівні Колессі цього непотрібно, слави їй не прибуде, ліпшого місця на тому світі не придбає. Мені теж від одної чи двох згадок легше не буде, а на пустопорожню славу я ніколи не був лакомий. Але тому, що звичай такий у нас, та й в інших культурних народів був і є, щоб покійника пом'янути словом-двома. Ось чому цей цілковитий "дезінтересмент" з боку наших музиків відчуваю як неабияке грубіянство.

Чи передав Вам ред. Гошовський якісь матеріали? Питаю тому, бо хотів би позбирати все про неї. Йому я дав був "книгу", в якій були наклеєні рецензії і, мабуть, ще щось. Він,

як певно знаєте, вирішив, що писати не буде, бо все що треба, написано у Вашій статті. То ж я хочу мати назад від нього матеріали. Я буду дуже коротко в Торонто в суботу, 21 липня, то тоді, за Вашим дозволом, сам, або котресь з дітей поїхало б до Вас по ті матеріали.

Дуже щиро бажаю Вам успіху у запланованих концертах.

Привіт і поздоровлення!

Ю. Герич

Наведений тут лист торкався, як читач здогадується, мовчанки навколо смерті дружини Ю. Герича, Христі Колесси. Другий лист від нього, який я тут передрукую, торкається кількох справ, також моєї поїздки на Україну 1980 року. Лист цей покаже спосіб мислення і оцінок подій автором, смерть якого так мене засмутила:

Оттава, 2 січня 1981, понед., 17:30

Високоповажаний Йосипе Григоровичу!

Дістав від Вас сьогодні листівку. Дякую. Вам я писав раніше, не таку гарну, але свою функцію вона все ж таки виконає.

Вас, певно, здивує, що пишу знову. Запевняю Вас, що ніякі хитрощі за цим не криються – позики не потребую, у партію не намовляю, концерту не влаштовую. Пишу, сказати б, "моту пропріо" (з власної ініціативи), у справі, яку Ви згадали у своєму "пост скрипті" – у справі Вашої поїздки на Україну.

Але, заки про це, спершу про щось інше – про думу – "Марусю Богуславку". Мабуть, я Вам дякував за те, що зробили мені копію, але забув Вас попросити написати мені про кошти. Звичайно за витрачений час не заплачу, бо тепер бібліотечні ставки не те, що було, але хотів би повернути за стрічку й евентуальні інші видатки. Писала недавно та добра душа, Світлана Олександриха, питаючи чи я одержав копію. Отож, при нагоді, пригадав, що не розраховувався з Вами. Скільки?

Друге: Торонто відсвяткувало річницю смерті Бориса, то й добре. Але що Вас не запросили, то (не хочу тут вживати слова, яке аж проситься) – недобре. Але, нічого не вдієш, не зміниш. Відсвяткували й ми. Я говорив доповідь, а пані Юлія Войч прочитала декілька віршів. Запитаєте: чому я, не літератор, пруся на Парнас? Бо не було іншого, хто б погодився зробити доповідь, а мені на тому дуже залежало, щоб "вечір" відбувся. Залежало тому, що Борис Олександрів – український письменник, і таких людей ми мусимо шанувати, поминати, святкувати. Інакше ми станемо дивовижною, яка знає лише "трійцю" – Шевченко – Франко – Леся Українка. І, неначе, більше й нікого не було. Я послав свою доповідь Федоровичу й просив зайти до "Нового шляху" та попросити "отаманів", щоб помістили її в газеті, по змозі цього, 1981 року. Не знаю як йому пішло. В нас править такий нац-закон: не зібрали не пресфонд стільки й стільки доларів – не достоїн (небіжчик) уваги! Маю досвід на власній шкурі.

Третє: Ваша поїздка. Як Ви мені раніше писали і прислали вирізки (один чи два), Ви не питали як я на це дивлюся, хоч я мав враження, що хотіли спитати. Так і тепер. Очевидно, Ви можете обійтися без чужої думки-оцінки. Але тому, що ці справи дуже контроверсійні, навіть за такі "гріхи" "ляте сентеціє" (наперед винесений

ЗДОРОВИЙ І СМАЧНИЙ ХЛІБ та інші печива випікає Українська пекарня

THE **future** BAKERY
& CAFE

власниками якої є Родина Вжесневських

— можна набути також різні українські страви
у наших каварнях

739 Queen St. W., Toronto, Ont., Tel.	368-4235
St. Lawrence Mkt.	366-7259
483 Bloor St. W.	922-5875
2199 Bloor St. W.	769-5020

УКРАЇНСЬКІ КОМП'ЮТЕРНІ ШРИФТИ

від фірми:

Compu Stream

Наша Українська Фірма з дволітнім досвідом, займається виготовленням різних комп'ютерних програм. Головна спеціальність це українськомовні редакторські програми. Тільки в нас за ціну машинки до писання зможете придбати систему, на якій будете здатні **видавати книжки, журнали, писати статті, листи, тощо.** Український інструктаж включений. Даємо три роки гарантії.

Адреса: P.O. BOX 309, Stn U, Toronto, Ont. M8Z 5P7
Тел.: (416) 726-0455 або (416) 252-8846 Адам Стець.

COMPLETE CATERING SERVICE.

Banquet Facilities (up to 500 persons)

UKRAINIAN CARAVAN
Restaurant Cabaret

5245 Dundas St. W. (at Kipling) • 231-7447

ISLINGTON, ONTARIO M9B 1A6

- ГОТУЄМО Й ДОСТАВЛЯЄМО РІЗНІ СМАЧНІ СТРАВИ НА ВЕСІЛЛЯ, ХРЕСТИНИ, ЗАБАВИ, ПОМИНКИ І НА ІНШІ ПРИЙНЯТТЯ;
- ПОВНА КУХОННА ОБСЛУГА;

вирок – прим. Й.Г.) не прощають, то "грішникові" буває легше, коли хтось йому сприяє. Мій погляд на цю справу такий: Відмахуватися руками й ногами від усякого контакту з Україною (маю на думці Україну, Батьківщину нашу, людей, творців культури за таких умов, які там є,

отже не йдеться мені про режим, чи людей з того режиму) – це безглуздя. Абсолютне відокремлення (бо так наказує принцип!) еміграції від Батьківщини тому, що там панує ворожий режим, не веде до мети. За якийсь час створиться тип українського "фолксдойча", завислого в повітрі. Не кажу, що ми маємо пропагувати максимум "контактів", зовсім ні. Але того роду зв'язки, в моєму розумінні, не лише допустимі, вони ще й корисні. Ви це могли відчувати на місці. На Ваші виступи приходили не самі слуги режиму, там, на них, цілком певно, було багато українців не гірших за нас, утікачів за кордон заради любови до України!, там були люди, які несуть на собі весь тягар боротьби, відстоюють те, що ще можна відстояти. То як же ми маємо відвертатися до них задом?! Ми, що втікали, як сполошені коні, невже ми ліпші від тих, що стоять там, де вирішується наше – бути чи не бути? Якщо так, то найкраще було б усій Україні піти на еміграцію! Не хочу розводитися над темою, про це можна було б багато говорити. Для мене ця справа настільки ясна, що гріха не відчував би, коли б був на Вашому місці.

Подібна справа вирунула з п'ятнадцять років тому, в Оттавському університеті, на студентських зборах. Був якийсь літературний доклад, не пам'ятаю хто його виголосив. Розвинулась дискусія, в якій і я брав участь. І, власне, хтось поставив мені запитання: Як ви дивитесь на "контакти", чи можна, наприклад, допустити представників з України на посвячення пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні? Я був за тим – чому ж ні? Нехай люди бачать українську еміграцію на місці. А те, що прийдуть комуністи? Може не всі вони комуністи, може... може не одному комуністові промайне думка – чи дома все гаразд? Не всі ж комуністи – собаки. Так я відповів, у цьому дусі.

Зі мною у в'язниці сидів комуніст, начальник округи, він був високим чиновником як прийшли до нас 1939 року. Він був на війні, дослужився якогось високого рангу, був нагороджений багатьма медалями, орденами і врешті... переосмислив свої погляди. Буває, отже, й таке. Коротко кажучи, ми не повинні цілковито припиняти контакти з Україною, чи не допускати до таких контактів. Людина з іншого світу, зокрема люди мизичної професії, власне своєю появою там приносять свіжого повітря, трохи надії, трохи радости для стероризованих душ. Контакт мистця на сцені з тисячами публіки має незрівнянно більший і сильніший вплив на духове піднесення, ніж усі "Добоші" до купи взяті! Корисне діло може робити не лише той, хто "сидів", але й той, хто "не сидів", і хто знає чи не більше. Помилкою є плекати "культ сидіння" (у в'язниці), самим сидінням державу не здобувають...

Нещодавно я був у Монреалі. Микола Філаретович Колесса написав до Тетяни (дочки Юрія Герича – прим. моя – Й.Г.), написав теж і про Вас, і похвал Вам не щадить.

Ще раз поздоровляю Вас зі святами й Новим роком, а передусім з празником св. Йосипа! Многая Вам літа!

Юрій Герич

Оце і все. За кілька тижнів перед смертю о. д-ра Юрія Герича я відвідав його в його господі в Оттаві. Він вже був дуже і дуже слабенький, ми вже не могли розмовляти годинами, як колись. Проте розум у нього був світлий, нічим не притьмарений, він на життя і смерть дивився очима філософа і християнина. Я, правду кажучи, відвідав його, щоб попроситися з ним

востаннє, знаючи про стан його здоров'я. І заодно ще й запитати в нього дозволу надрукувати у мій книжці-спогадах його листи до мене. Він на це погодився, сказавши, що жив чесно, думав чесно і нема в нього потреби скривати думки за життя і після смерті.

Такою була моя остання зустріч з розумною, чесною, доброю людиною – отцем д-ром Юрієм Геричем. Потім вже тільки я його бачив мертвим під час панахиди, і віддав йому шану, супроводжуючи його домовину на вічний спочинок у чужій землі, але побіч своєї подруги, яку дуже шанував і любив. Хай би такі, як о. Юрій Герич, родилися повсякчасно на славу нашого народу. Хай канадська земля буде йому легкою!

Йосип Гошуляк

M - C DAIRY

- ЙОГУРТ
- ГУСЛЯНКА
- БІЛИЙ СИР
- СМЕТАНА

212 Mavety Street
TORONTO, ONTARIO
Tel: 766-6711

У С Е С М А Ч Н Е ,
Д О Б Р О Я К І С Н Е !

UKRAINIAN Credit Union

Українська Кредитова Співка

**«Ваші вклади та позички
в чужих фінансових установах
збагачують їх власників
і не дають ніякої користі
українській справі**

**Ваші вклади та позички
в українській кредитовій кооперації
збагачують українську громаду
і допомагають
українській культурі»**

Користайте з наших фінансових послуг

295 College St., Toronto	922-1402
2397 Bloor St. W., Toronto	762-6961
225 The East Mall, Etobicoke	233-1254
3635 Cawthra Rd., Mississauga	272-0468
247 Adelaide St. S., London	649-1671
38 Jackson Avenue, Oshawa	571-4777
1093 Ottawa St., Windsor	256-2955

НЕ ШУКАТИ "КОЗЛІВ ВІДПУЩЕННЯ"

4-5 грудня 1990 року відбувся у Львові круглий стіл "Українсько-єврейські взаємини: минуле і сучасність". Взяли в ньому участь представники різних політичних партій та національно-культурних товариств. Це перша така зустріч в Україні, знаменно, що мала вона місце саме тепер, коли почався пропагандистський контрнаступ з боку КПРС і постійно твердиться про вибух націоналізму в Західній Україні.

Про інформацію відносно круглого стола попросила я учасника, заступника голови Львівського історичного товариства Сергія Лилика, під час його перебування у Варшаві.

- Чи вважаєте Ви, що концепція "круглих столів" українсько-польських, українсько-російських, українсько-єврейських виправдовує себе в наші дні?

- Я думаю, що так. Хай спочатку називаються "круглими столами", може пізніше знайдеться для них інша назва. Вони мають на меті кілька основних завдань. По-перше, нам треба подолати ті міти, які творились на протязі багатьох десятиліть про українсько-єврейські чи інші міжнаціональні стосунки на Україні. Один із них - міт про українця-антисеміта.

Елементарне звернення до історії свідчить про те, що в багатьох періодах нашої спільної історії мали місце союз, співпраця українців і євреїв. Згадаймо хоча б про єврейський побоевий курінь у складі Української Галицької Армії, створений у Тернополі в червні 1919 року в кількості 1200 вояків, який поділив загальну долю УГА. Подібних прикладів багато, про них треба інформувати людей, хоча поза сумнівом, долати всілякі стереотипи мітологізованої свідомості дуже важко. Друге, мабуть, більш вагоме завдання таких зустрічей - це знайти якнайбільш оптимальні шляхи інтеграції всіх національних меншин, у тому числі і єврейської національної меншини, в суспільно-політичному, культурному, господарському житті незалежної демократичної Української держави.

- Євреї - з точки зору кількості - третя національна громада України. Скажіть, будь ласка, яка може бути зараз їхня чисельність?

- Важко назвати конкретні цифри, тому що значна еміграція євреїв з СРСР в певній мірі зачепила й Україну. За переписом євреїв було близько 500 тисяч. Зараз, очевидно, їх менше. У Львові близько 10 тисяч євреїв, але кілька тисяч має дозвіл на виїзд. Ті, що лишаються, становлять певний інтелектуальний, культурний, господарський потенціал, яким не можна нехтувати, з яким подібно, як з іншими національними меншостями, треба йти на діалог та співпрацю.

- Чого добилися євреї на Україні за час перебудови?

- Євреї мають театр у Києві, існує також самодіяльний єврейський театр у Львові, синагога. Працюють недільні школи, в яких діти й дорослі вивчають єврейську мову і культуру. Єврейська громада

LOT
пропонує єдине
безпосереднє сполучення
Монреал — Варшава. Відліт
з Мірабел у понеділки і четверги.
Пропонуємо також сполучення
до Риму, Банкоку, Делі і до
більшості європейських
столиць. Сердечно
запрошуємо.

За ближчими інформаціями телефонувати
в Монреалі: в Торонто
(514) 844-2674 (416) 236-4242
Fax: (514) 844-7339 Fax: (416) 236-0433

POLISH AIRLINES

2000 Peel St.
Suite 680
Montreal, Que. H3A 2W5

видає газету в Києві та у Львові. У Львові вона називається "Шофар". На засіданні "круглого стола" було керівництво республіканської єврейської організації. Вони виступали з вітаннями, а також брали голос у ході дискусії. Слід сподіватися, що єврейські товариства у Львові та в цілій Україні будуть набирати сил.

- Джордж Орвел у книжці "Рік 1984" пише про потребу знайти частину суспільства, на яку можна скинути цілу ненависть для оздоровлення суспільних настроїв. Люди забувають тоді про дійсність, перестають числитись з реаліями. Як ця справа виглядала на Україні? Чи комуністична влада використовувала конфлікти між українцями і євреями?

- Безсумнівно, що в умовах, коли ані українці, ані євреї не були господарями власної долі, імперія розпалювала привид штучного українського антисемітизму і разом з тим використовувала євреїв як знаряддя для поневолення українського народу. Такі моменти мали місце, особливо в 30-ті роки на Наддніпрянській Україні, коли значна частина функціонерів каральних органів була власне євреями. В сімдесяті роки радянська пропаганда поширювала думку, що всі дисиденти, всі опозиціонери - євреї, мала місце дискримінація євреїв по так званому 5 пункту, тобто графі національності в анкетах. Були обмеження, що стосувалися службової кар'єри, виходили масовими тиражами книжечки з критикою сіонізму. Це все впливало на творення загальної атмосфери. Але шукати зараз "козлів відпущення" чи то в євреях, чи то в поляках, чи то в колишніх комуністах, чи то ще в чомусь - означає ділити народ. В умовах тієї кризи, в якій ми знаходимось, в умовах структурної слабкості демокра-

тичних сил, які тільки недавно утворилися, український національний рух цього собі дозволити не може, це було б згубне в першу чергу для української справи. І якщо якісь безвідповідальні сили починають таке робити, то завдання всіх тверезомислячих людей блокувати будь-які подібні провокації чи непродумані дії.

- Дуже багато говорилось нещодавно про справу І. Дем'янюка, українця, засудженого за злочини іншої людини на основі сфабрикованих КДБ документів. Як відібрали процес євреї на Україні?

- Це питання підіймалося під час зустрічі 4-5 грудня. Посилалися на нього, зокрема, самі євреї, які досить однозначно розцінювали це як ланку в антиукраїнській кампанії, що велася і досі ведеться імперськими чинниками при сперті на певні єврейські елементи в діаспорі, незичливі по відношенню до українського національного руху. Звичайно, справа Дем'янюка є не найкращою сторінкою в історії єврейсько-українських взаємин, якої проте не можна обминати і яка значною мірою утруднює діалог між двома національними рухами, краще, щоб подібних провокацій було якомога менше. І тим знаменніше, що учасники "круглого стола" з єврейського блоку засудили цілу аферу з Дем'янюком.

- Чи могли б Ви розповісти про тему Вашого реферату, який зачитали Ви на "круглому столі"?

- В мене була коротка, основана на документальних джерелах доповідь про українсько-єврейські стосунки часів Західно-Української Народної Республіки. Починаючи вже від першого програмного маніфесту Української Національної Ради від 18 жовтня 1918 року, в якому знайшлося звернення до поляків і євреїв. Останнім признавалися права окремої національної меншини (в чому, до речі, їм відмовляли поляки), пропонувалося організувати свої національні ради та делегувати єврейських представників у склад Української Національної Ради. Були розпорядження Міністерства внутрішніх справ (воно називалось Державним секретаріатом внутрішніх справ) щодо політики по відношенню до єврейської громади, в яких зазначалося, що вона повинна розвиватися на засадах самоврядування і українські адміністративні чинники не повинні втручатися в її внутрішнє життя. Закон про шкільництво на території ЗУНР забезпечував розвиток єврейських шкіл. Його реалізація почалась вже з весни 1919 року, коли в початкових класах запроваджувалось вивчення єврейської мови, а в старших - історії. Закон про державність української мови ЗУНР від 15 лютого 1919 року гарантував національним меншостям, тобто полякам, євреям, німцям, право усно та письмово звертатись рідною мовою до державних установ і отримувати відповідь цією ж мовою. Передбачалась також участь 33 польських, 27 єврейських та 6 німецьких послів у парламенті Західної області Української Народної Республіки. Разом з тим відкритим лишається питання про те, чи можливий довший союз українців та євреїв також у період поразок українського національного руху...

- II З'їзд Народного Руху України звернувся до євреїв на Україні з коротким посланням, у якому дає їм повну підтримку, закликає, щоб вважали Україну своєю другою батьківщиною, щоб лишалися в ній жити. Як це вплинуло на клімат міжнаціональних взаємин?

- Вплив, звичайно, позитивний, але зупинити процес виїзду можна не стільки закликами чи адміністративними рішеннями, скільки шляхом досягнення в Україні економічної і політичної стабільності.

Єврейські організації, зокрема такі, як Товариство єврейської культури імені Шолома-Алейхема, від самого початку підтримували українське національне відродження. На етапі, коли це становило певний особистий ризик, євреї брали участь у перших мітингах РУХ-у і ясно, недвозначно висловлювали свої позиції. Тому серед тієї частини українського суспільства, яка активно бере участь у політичному житті, є достатньо широко розповсюджене усвідомлення того, що як українцям, так і євреям немає чого конфронтувати. Звичайно, певні елементи побутового антисемітизму мають місце, але євреї зараз визнають, що це не становить суттєвих загроз.

- Дякую за розмову.

Єва-А. Почтар
("Наше Слово", 8)

ПОСИЛКИ НА УКРАЇНУ!

Фірма „Українська Книга“ в Т. „Внешпосилторг“ із Радянського писали договір про висилан- лаче-
них посилок — подарункі (без шкіряних канадців та організацій) ам і друзям,
проживаючим в СР Одаг
Українська г — митні, поштові та
інші оплати — аплатити канадськими
долярам — кових оплат тих, хто їх
отри-
виробів), взуття і деякі продукти харчування БЕЗМИТНІ!

„Українська книга“ має філіали у Вінніпегі, Торонто, Ванкувері, Монреалі.

Українська книга,
962 Блур стріт, захід,
Торонто, Онтаріо. М6Н 1Л6.
Телефон — (416) 534-7551.

Ukrainska Knyha,
962 Bloor Street West,
Toronto, Ontario. M6N 1L6.

ЛАСКАВО ПРОСИМО!

1991 РІК - РІК МОЦАРТА

Двохсотліття смерті геніального композитора

У грудні цього року минає 200 років з дня смерти одного з найвидатніших (якщо не найвидатнішого) композиторів світу - Вольфганга Амадеуса Моцарта - композитора всіх жанрів музики - опер, симфоній, серенад, сонат, рондо, церковної музики тощо. Це - композитор, який хоч і прожив не повних 36 років, але скомпонував аж 626 музичних творів.

Світ - в тому числі Америка, гідно відзначає ці роковини великого творця музики. Наприклад, радіостанція ВСПН-90, 3ФМ Кентського університету в Огайо вже від минулого року кожного дня від 12-ої до 1-ої години пополудні передає його музику. Також Метрополітен Оперний театр в Нью-Йорку впродовж цього року і до літа наступного має в своїх програмах виконати всі твори, які скомпонував Моцарт.

Нелегким було особисте життя композитора. Народився він 27-го січня 1756 року в Зальцбурзі, Австрія, в родині Марії та Леопольда Моцартів. Його батько, працюючи диригентом архієпископської оркестри в Зальцбурзі, також був композитором. З семи дітей, яких мали Моцарти, лише двоє - Вольфганг та Марія вижили - решта померла ще в ранньому дитинстві. (Як подає А. Айнштайн у своїй книжці "Моцарт", виданій 1945 року, з 6-ти дітей Вольфганга, також тільки двоє вижило - решта померла в ранньому дитинстві).

Сестра Вольфганга Марія також була обдарована музичним талантом, хоч звичайно не таким, як її брат. Маючи лише три роки, малий Моцарт вже почав грати на деяких музичних інструментах - в тому числі на арфі, а в чотири роки життя він вже почав komponувати свої власні твори. Побачивши, що Вольфганг добре грає, батько Леопольд розпочав з ним подорожі по Європі з публічними концертами. І так, в січні 1762 року, коли малому Моцарту було лише шість років, батько забрав його на гостинний виступ до Мюнхену. В тому ж році у вересні вони річкою Дунай попливли до Відня, де в знаменитому Шенбрунському палаці молодий Моцарт виступав із власним концертом, на якому була присутня імператриця Марія Тереза і який концерт дуже сподобався.

Семирічний Моцарт виступив у 1763 році з віоліновим концертом у Франкфурті (між іншим, на тому концерті був присутній тоді 14-ти річний Йоган-Вольфганг фон Гете). Звідти вони поїхали до Брюсселю та Парижу, де перебували цілу зиму 1763/1764 рр. і де у Версальському палаці в присутності короля Людовика XV-го Моцарт взяв участь у різдвяному концерті. У квітні 1764 року він з батьком був у Лондоні, де перебував цілий рік і де за свої виступи дістав від короля Джорджа III палкі похвали. У Лондоні, маючи тоді лише вісім років, Моцарт скомпонував свої перші симфонії.

В 1765 році Моцарти лишили Лондон і прибули до Голляндії, де Вольфганг продовжував komponувати свої твори. Потім - подорож до Бельгії, Ліону (Франція), Женеви, Берна, Цюриху, Авсбургу і, нарешті, знову до Мюнхену та Зальцбургу. Для багатьох залишається загадкою - як у таких умовах постійних подорожувань молоденький юнак в таких несприятливих умовах для творчої праці не тільки успішно зміг виступати із своїми концертами, але також спробував komponувати свої безсмертні твори? Дехто, мабуть, небезпідставно за це робить докір його батькові, мовляв, замість того, щоб сидіти дома і послати свого малолітнього сінка до школи, чи прийняти учителів на дім, як тоді було звичаєм, він, Леопольд, мабуть, через славолюбство, вирішив з сином товктися по світі.

1768 року родина Моцартів переселяється до Відня, який став центром музичного світу. Тут 12-тирічний Моцарт скомпонував свою першу оперу - *La finta semplice*.

Але концертні подорожі підлітка-композитора не припиняються. 1770 року, очевидно в супроводі свого батька, він відвідав Рим. Будучи на аудієнції в папи Клементи XIV, він дістав від папи нагороду - Орден Золотої Шпори з титулом "Кавалера".

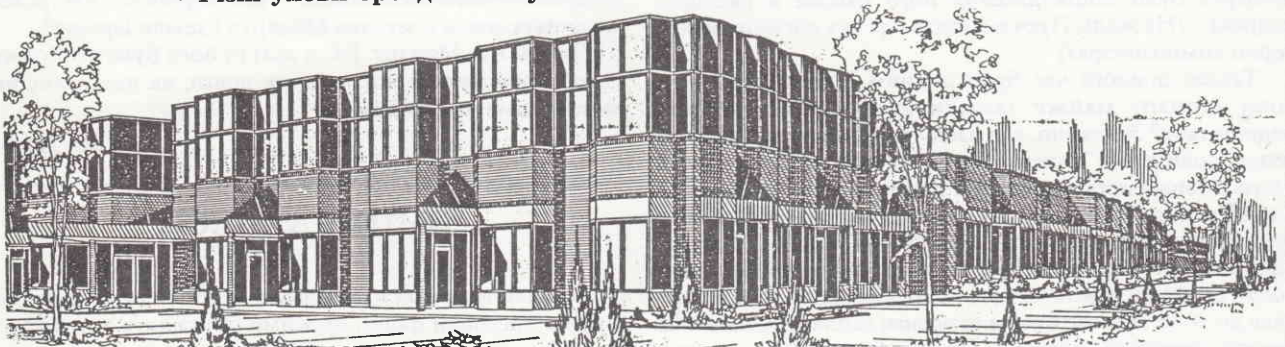
Побуваючи 1777 року в Мангаймі (чи ще не забули цього міста, пане редакторе Дальний?), Моцарт там познайомився з талановитою співачкою Алоїсою Вебер. Їхні взаємостосунки дійшли до того, що наступного року вони вирішили одружитися. Але коли 1778 року Моцарт знову відвідав Мангайм, він побачив, що Алоїса чомусь стала байдужою до його і тому про їхнє одруження вже не могло бути мови. Це дуже розчарувало і пригнітило молодого композитора, бо Алоїзу він таки кохав.

В тому ж 1778 році Моцарту довелося пережити ще одну трагедію: перебуваючи з гостями в Парижі, там у вересні несподівано померла його мати, яка на той час була його супровідницею (замість батька Леопольда, як

"PROMBANK" INVESTMENT LTD. and THE JACYK GROUP

1260 Eglinton Ave. East, Mississauga, Ontario, Canada L4W 1K8. Tel. (416) 625-2171

- Якісні індустріальні і комерційні будинки та розбудови;
- Різні умови оренди або купівлі.

то звичайно було під час попередніх подорожей). Довелося матір поховати там же, в Парижі, в чужій землі, бо перевезти покійну з однієї до іншої країни в ті часи не було такою легкою справою. І лише значно пізніше - аж у 1782 році, Моцарт знову дійшов до нервово-психічного відпруження, коли він одружився з молодшою сестрою Алоїзі - також співачкою. Шлюб відбувся 4-го серпня 1782 року у славній катедральній церкві св. Стефана у Відні.

Великим і болючим ударом для Моцарта була смерть його батька - Леопольда в травні 1787 року - батька, якому він дуже багато завдячував у своїй музичній кар'єрі і в своєму житті взагалі. Біографи твердять, що зі смертю батька Моцарта огорнув глибокий песимізм і депресія, з яких він цілком не вийшов до самої своєї смерті 5-го грудня 1791 року. До того ж почала підупадати на здоров'ї його дружина Констанція. Мабуть, передчуваючи свою недалеку смерть, він розпочав komponувати для самого себе Реквієм (музика при похоронній службі), якого він так і не встиг закінчити, бо помер під час праці над його кінцевою частиною.

Поховано Моцарта на цвинтарі св. Марії поблизу Відня. Але з причини матеріальних злиднів, поховано його не в окремій могилі, а в спільній, як це робиться у випадку смерті різних волоцюг або просто дуже бідних людей, які, якто кажуть, не мають "шелюга за душею". Як подають біографи, крім його дружини, погребників та його собачки, нікого іншого не було на похоронах. Коли аж по семи чи восьми роках після смерті Моцарта Констанція знову вирішила відвідати могилу свого знаменитого чоловіка, то вона фактично на тому місці ніякої могили не знайшла... Там була величенька галявина заросла травой. Щоправда, тепер на тій галявині (принаймні, так було років десять тому, коли автор цих рядків там був) стоїть камінний пам'ятник сірого кольору з написом на ньому - МОЦАРТ. Чи саме під тим пам'ятником спочивають тлінні останки Моцарта - це вже інше питання.

Щодо причини смерті Моцарта, то в тій справі і досі нема однозначності. Одні вважають, що він помер в наслідок пошкодження організму від шкарлатини, якою він тяжко хворів ще в дитинстві. Інші кажуть, що причиною його смерті була недуга нирок, а ще інші припускають, що його отруїли. Зокрема, підозра падає на італійського композитора Сальєрі, який заздрив Моцартові, як генієві, бо сам таким не був... Були і чутки про "масонську змову" проти Моцарта, про що недавно писав католицький престижний журнал з Риму, що виходить шістьма мовами - "Тридцять днів". Нарешті, недавно в американській газеті "Акрон Бекон Джорнал" за 22-го лютого ц.р. було подано, що на підставі своїх досліджень французький антрополог П'єр Пуєч (Puegh) дійшов до висновку, що причиною передчасної смерті Моцарта було пошкодження його голови в наслідок падіння... (На жаль, Пуєч не подав - де і як він зміг знайти череп композитора?)

Також довгий час було дивним і незрозумілим - чому Моцарт майже завжди жив у матеріальних недостатках? Звичайно, в ті часи - то не було те саме, що тепер, коли деякі "ентертейнери" (люди, що виступають з розваговими програмами) на зразок американських Біл Козьбів або Майкеля Джаксона на рік побирають буквально сотні мільйонів доларів, як недавно подавалося в пресі. Але ж і в ті часи він міг жити матеріально бодай не гірше ніж інші його співгромадяни. Але дожитися до того, щоб не бути в спроможності заплатити навіть за власну могилу на цвинтарі - це вже було трохи дивним.

Вирішенням цього питання займався німецький історик музики Уве Крамер. Дослідивши багато матеріалів, пов'язаних із життям та працею Моцарта, Крамер, як подає німецький журнал "Музика", дійшов до висновку, що причиною матеріальної руїни Моцарта була його велика пристрасть до газардових ігор. І тому хоч гроші він мав, але біда була в тому, що він їх швидко програвав - і то не раз великими сумами. Крамер наводить такий приклад: від 1783 до 1788 року Моцарт заробляв на рік приблизно 10,000 гульденів. В перекладі на долари це буде 108,000 дол. - дуже добре! Але, як твердить Крамер, хоч Моцарт дуже любив грати в карти та більярд, проте він майже завжди програвав. І тому, якщо все це правда, що подав Крамер, то це є ще одним доказом того, що й генії можуть мати недоліки в своєму характері. Дивним лише є те, як Моцарт міг на все це знайти час? Ну, але кажуть, що лише генії знають "таємницю" як знайти на все час... Інакше вони не змогли б бути геніями. (Щось подібне можна сказати про наших Т. Шевченка, Лесю Українку або Івана Франка. Не зважаючи на дуже несприятливі умови свого життя, впродовж порівняно короткого свого життя вони залишили після себе дуже багато високоякісних літературних праць.)

Всі ті "слабості", які, як людина, міг мати Моцарт, аж ніяк не зменшують його геніальності як композитора. Його відчуття тонкощів музики і звуків взагалі були подивувідними. Ті, хто його ближче знали, стверджують, що він просто не міг зносити церковних дзвонів, якщо ті не давали такого звуку, як це було у випадку цілих не пошкоджених дзвонів. Так само не раз були випадки, коли виступаючи з концертами, він на прохання когось з публіки міг "експромтом", тобто, без жодної підготовки komponувати музику навіть не встаючи з-за фортепіяна.

І хоч тепер минає 200 років від часу смерті Моцарта, проте його музика не тільки не втрачає своєї популярності, але знаходить все більше слухачів і шанувальників. Цьому в наші часи сприяють велетенські технічні здобутки в передачі музики, починаючи від "гай-фай", стерео і кінчаючи різного роду "дисками" і т.д.

Важливо також зазначити, що деякі твори Моцарта публіка зрозуміла і правдиво оцінила не тоді, коли вони були скомпоновані, але значно пізніше. До таких, наприклад, належить опера "Дон Джіованні". В травні 1788 року, коли вона вперше була виконана у Відні, її тоді вибаглива віденська публіка зустріла досить холодно - на думку декого це було майже "провалом" для Моцарта. Але згодом опера "Дон Джіованні" стала однією з найпопулярніших опер світу.

Коли кілька років тому запитали світової слави піаніста та дитигента Данієля Баренбойма - що є джерелом його натхнення? - він відповів: "джерелом мого натхнення є музика Моцарта і земля Ізраїля".

Таким був Моцарт. І хоч життя його було коротким, проте його музика житиме так довго, як довго людина залишатиметься людиною.

Юліян Мовчан

ЗМІНА АДРЕСИ

Коли повідомляєте про зміну адреси й не жертвували досі на пресовий фонд, просимо присилати три долари на покриття адміністративних витратків..

Михайло ЛОЗА

ЩЕ ОДИН ПРОЯВ
ВІДРОДЖЕННЯ

Від д-ра Павла Пундія, який завідує архівом Українського Лікарського Товариства Північної Америки і Світової Федерації Українських Лікарських Товариств, одержав я копію 1-ого числа нової газети, яка почала виходити у Львові з січня цього - 1991-го - року. Назва газети: "НАРОДНЕ ЗДОРОВ'Я", з підназвою: МЕДИЧНА ГАЗЕТА УКРАЇНСЬКОГО ЛІКАРСЬКОГО ТОВАРИСТВА у Львові. Виникає питання: Чи це справді нова газета? Із її вступної статті "Слово до читачів" виходить, що Ні, що це - радше - відновлена газета. Про це говорять уже початкові рядки "Слова до читачів". Послухайте: "Шановні Друзі! Перед Вами - перше число української медичної газети, яка відродилася після тривалої, 51-річної, перерви. Далеко не всім, на жаль, відомо, що до 1939 р. у Львові виходила така ж газета. Але після "золотого вересня" вона, як і інші українські часописи, стала небажаною. І тому мусила припинити своє існування.

Докладніше про відродження медичної газети "НАРОДНЕ ЗДОРОВ'Я" сказано у статті "ІСТОРІЯ ЧАСОПISУ 'Народне здоров'я'". Стаття пригадує, що ще в січні 1912 року почав сиходити у Львові лікарський часопис з назвою "ЗДОРОВ'ЛЕ" - як орган Українського Лікарського Товариства. Перша світова війна припинила видання цього часопису. З 1919 р. почав виходити "ЛІКАРСЬКИЙ ВІСНИК". Продовженням часопису "ЗДОРОВ'ЛЕ" можна вважати часопис "НАРОДНЕ ЗДОРОВ'ЛЯ", який почав виходити у січні 1937 року. Видавцями цього часопису були: УКРАЇНСЬКЕ ГІГІЄНІЧНЕ ТОВАРИСТВО та УКРАЇНСЬКЕ ПРОТИАЛЬКОГОЛЬНЕ Т-во "ВІДРОДЖЕННЯ". Автором цієї історичної пригадки є О. Канчалаба - завідувач відділом бібліографії бібліотеки ім. Василя Стефаника у Львові.

Подавши прізвище авторки, насмілюємося зробити маленьке зауваження: було б побажанням, щоб РЕДАКЦІЯ часопису - замість ініціалів - подавала повні імена осіб, про яких мова у часописі.

Не можу приховати свого першого враження, яке зродилось у мене від самого зовнішнього вигляду газети. Перш за все запримітилася відсутність стандартного гасла "Пролетарі всіх країн, єднайтеся!", яким позначені советські видання. Нема подоби Леніна, а натомість приємно вражає емблема Українського Лікарського Товариства у Львові. Не менш приємно звучать слова Різдвяного і Новорічного привітань від Редакції часопису і Українського Лікарського Товариства. Чи ж все те не свідчить про відродження не тільки національного, але й релігійного духа в Україні? Про відродження релігійного духа ще більш промовисто свідчить факт, що Редакція часопису "Народне здоров'я" почала свою працю з благословенням митрополита Володимира Стернюка. Текст благословення поміщений на першій сторінці. На тій же сторінці знаходяться два привіти: один - від Світової Федерації УЛТ за підписом голови Ахіля Хрептовського, другий - від Українсько-американського Фонду Взаємодопомоги за підписом деректора Звенислави Ворох. Виходить, що згадані особи знали про намір видання "Народного Здоров'я", були поінформовані про це Управою Львівського УЛТ. Редакція "Народного Здоров'я" помістила також подяку Світової Федерації УЛТ - висловлену Львівському УЛТ за труд, пов'язаний із влаштуванням Третього Конгресу СФУЛТ. Подяку підписали: доктори - Ахіль Хрептовський, Мирослав Колєнський, Петро Моцюк.

Перед випуском газети Редакція звернулася до майбутніх читачів з запитанням: ЯКОЮ ВОНИ ХОТІЛИ Б БАЧИТИ ГАЗЕТУ? Одержані на це питання відповіді (а є їх 9) поміщено у запровадженій для цього колонці, яка так і звється: Якою хочено бачити газету.

Цікавий лист українських лікарів з Астрахані, в якому вони виявляють бажання стати членами УЛТ.

Українські лікарі з Боффало (а може ще й інші) радо прочитають статтю д-ра Віталія Аверчука, який у минулому році перебував у Боффало у зв'язку із лікуванням хлопчика зі Львова - Яреми Левадного. Д-р Аверчук займає у Львові становище завідуючого кардіохірургічним відділенням обласної клінічної лікарні. Тема його статті: "Кардіохірургія: Чи буде соціальне замовлення?" Хід думок статті приблизно такий: Кардіохірургія - коштовна справа. Користати з неї може незначна тільки кількість пацієнтів. Тут потрібна допомога суспільства. Д-р Аверчук так і пише: "Необхідна докорінна зміна ставлення суспільства до цінності кожного людського життя". Тому одним із постулатів д-ра Аверчука є:

FOR COURTEOUS FRIENDLY SERVICE

ВВІЧЛИВА І СПРИЯТЛИВА ОБСЛУГА

PHONE: 763-7333

COMMUNITY TRUST

2271 BLOOR STREET WEST, TORONTO, ONTARIO, M6S 1P1

ЗВЕРТАЙТЕСЯ З ДОВІР'ЯМ
ДО КОММЮНІТИ ТРАСТ
У ВСІХ ФІНАНСОВИХ
І БАНКОВИХ ПОТРЕБАХ

"Поступова заміна адміністративної системи управління медициною на таку, яка має місце у демократичних державах з розвиненими ринковими відносинами".

Редакція "Народного Здоров'я" плянує відкрити в майбутньому рубрику, в якій публікуватимуться літературні твори лікарів, передусім тих, чиї імена і твори маловідомі на Україні. В дусі цього пляну вже навіть і в першому числі переддрукуюно із "Нової Зорі" статтю д-ра Романа Осінчука на тему: "Св. Лука - лікар та історик Христового Різдва".

Є в першому числі "Народного Здоров'я" і дещо полегше. Викликав її лист лікаря із Одеси - Юрія Гордона (чи Гордона, бо лист писаний російською мовою) - адресований: "Члену Координаційного совета ассоциации врачей УССР". Кому саме, не зазначено. Слід сподіватися, що лист був спрямований до д-ра Олександра Кіцери - голови УЛТ у Львові і zarazом члена Правління Всеукраїнського ЛТ, бо саме він дав Юрієві Гордонові відповідь на його листа. В листі заторкнено справу З'їзду Всеукраїнського Лікарського Товариства, який відбувся в Києві, в червні 1990 року. Автор листа зробив УЛТ-ву декілька безпідставних закидів. Закинув він УЛТ-ву і те, що воно є організацією націоналістичного напрямку. Болить Ю. Гордона той факт, що УЛТ вживає у своєму діловодстві українську мову. Рішуча відважна відповідь д-ра Олександра Кіцери на того листа має назву "Аудітур ет альтера парс, або ж 'З приводу одного циркуляру". Словом "циркуляр" д-р Кіцера зробив натяк на Валуєвський указ і Емський циркуляр, якими царський уряд обмежив права української мови в російській імперії. Але віддаймо слово самому д-рові Кіцері для кращого роз'яснення цієї справи: "Вловлюєте - каже автор - аналогію з Емським циркуляром... чи з Валуєвським указом? Проте там сила була потужніша. Як не як, імператор-самодержець 'всєя Руси', підпертий жандармерією, вірними міністрами та іншими атрибутами 'моцної' ще імперії. А тут тобі, як на злість, і декларація про суверенітет, і закон про державність української мови. Та й імперія вже не така моцна, тріщить по швах..."

Газету "Народне Здоров'я" заплановано як тижневик. Головним редактором є д-р Олександр Кіцера. Адреса редакції: 290010, Львів, вул. Кармелюка -3.

Танець це одна з тих небагатьох дій, в яких чоловік ще кермує жінкою.

**Complete
Home
Comfort!**

SIPCO OIL LIMITED

83 Six Point Road, Toronto M8Z 2X3,

Tel.: 232-2262

ВИ МОЖЕТЕ ПЛАТИТИ БЕЗКОШТОВНО У COMMUNITY TRUST CO. 2299 BLOOR ST. W.

CONSULTEC LTD.
consulting engineers

4180 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada M8X 1X8
Tel. (416) 236-2126 Telex: 06-984797

Інж. ЮРІЙ А. ОХРИМ

Президент

• Консультативна інженерська фірма міжнародного
засягу. • Виконує всі фази плянування, будови і
перевірки більших індустриальних проєктів у Канаді,
США та в інших частинах світу.

BABY POINT LOUNGE

343 Jane St., Toronto

tel. 767-2623 або 231-6739

*ПРИЄМНЕ І ВИГІДНЕ ПРИМІЩЕННЯ НА
ВСЯКІ ОКАЗІЇ*

- Повна кухонна обслуга.
- Українські й інші страви,
в наших або інших залах.

*БУДЬТЕ ГОСТЕМ НА ВЛАСНОМУ СВЯТІ!
ПРО ВСЕ МИ ЗА ВАС ПОДБАЄМО!*

МИСТЕЦЬКІ ВИРОБИ

TRIPILLIA ARTS

Великий вибір рамок для картин
і дипломів

QUALITY ONE HOUR PHOTO LABS

і доброякісні фото для паспортів
та інших документів.

2285 Bloor Street W., Tel. 766-0113
Toronto, Ontario M6S 1P1

- ☐ Автоматична, контрольована комп'ютером доставка оливи
- ☐ 24 години, 7 днів тижнево радіодиспетчерська обслуга
- ☐ Продаж і обслуга домашнього ogrivального устаткування
- ☐ Обслуговуємо Торонто, Ошаву і околиці
- ☐ Все фінансуємо на догідні сплати.

БІЛЬ І СОРОМ

Українці Канади дочекалися ювілею - століття поселення. Правду кажучи, я не знаю з якими почуттями сприймати цей ювілей - радісно, а чи з болем. Мабуть, таки, з якимось відтінком гіркоти за те, що частина нашого народу не з добра сто років тому мусіла залишити рідний край і податися у невідоме. Теж наступні хвили еміграції не з розкошів покинули свої оселі. Дрига і третя хвили еміграції подалися за Океан передусім з політичних причин. Це посеред них виявилось багато освічених людей, не було серед них зовсім неграмотних.

Добре, що перші переселенці і деякі їхні нащадки зберегли рідну мову, але недобре, що політичні емігранти не принесли з собою, не поширили тут українську літературну мову. Серед освічених верств поляків і росіян, які опинилися на еміграції, культивується літературна мова - в мовному і писаному спілкуванні. Мені ніколи не доводилося бачити польською чи російською мовами публікованого неграмотного тексту. А тим часом серед української діаспори...

З нагоди 100-ліття поселення українців у Канаді при Конгресі Українців Канади постала Комісія, яка організовує святкування ювілею. Комісія видала, мабуть, великим тиражем, "Вісник", у якому інформує про заплановані заходи, котрими відзначатиметься ювілей. Прочитавши "Вісник", я пройнявся не тільки болем, а й соромом. За його абсолютно неграмотну мову. Генеральний Губернатор Канади повинен спаленити від сорому, що його знімок поміщено побіч такого неграмотного тексту.

Згаданий тут "Вісник" - доказ нашої безкультурності, доказ нехтування українською багатою, прекрасною мовою. Мова "Вісника", це глум над нашою мовою, над нами самими. Бо неправдою є, що нема серед українців діаспори грамотних, знаючих українську літературну мову, людей. Є ж і українські письменники, є магістри, доктори, професори,

котрих спеціальністю є українська мова. А вийшов оце в світ такий неграмотний, некультурний текст.

Можна було б промовчати факт цієї неграмотної публікації, подумавши, що її редагували у четвертому поколінні нащадки перших поселенців. Можна б..., коли б не те, що неграмотність українського писаного слова на еміграції - правило, а не виняток. Вистачить прочитати хоч би едмонтонські "Українські вісті", щоб у цьому переконатися. Проте не тільки молоді українські редактори пишуть неграмотною українською мовою. Мені довелося читати "Відкритий лист Секретаріату СКВУ до Голови Верховної Ради Української РСР Л. Кравчука" на захист Степана Хмари. Не торкатимуся тут дипломатичної сторони цього листа, але скажу: він написаний неграмотно, з великою кількістю мовних помилок.

Та що Секретаріат СКВУ, коли навіть професор Юрій Шевельов, визнаний на еміграції український мовознавець, публікує тексти з мовними помилками, доказом чого є хоч би його коротенька стаття у березневому числі "Сучасности". У тій статті проф. Ю. Шевельов пише про "осяги" реставраційних праць, замість про "досягнення". Там теж проф. Шевельов вживає двічі форму "Голгота", замість, згідно до т.зв. "харківського" правопису, яким, здебільша, послуговується українська діаспора - "Голгофа", або ж "Голгота" (див. "Правописний словник" Г. Голоскевича). В тій же статті є й "з-середини", замість "зсередини" (присл.), "не-буття", замість "небуття".

Однак, сказане тут, тобто про неграмотність "Українських вістей" з Едмонтону (та й інших газет), про публікації СКВУ, чи навіть мовознавця Ю. Шевельова, чи все це виправдовує публікацію неграмотного буклету з нагоди 100-ліття поселення українців у Канаді? А в ньому ж, між багатьма іншими, такі помилки:

- "Знагоди", замість "з нагоди";

- "Столітніх святкувань". Слід писати "столітніх".

Крім цього: синтаксично і семантично неправильно казати "столітні святкування", бо отой другий склад у слові "столітній" (-літній) означає час, в якому щось триває, існує, відбувається, це - відтинок часу. Тому

- Спальні
- Ідальні
- Вітальні
- Домашні прилади
- Матраци
- Софи
- Декоративні вироби

1995 Dundas St. E., Mississauga, Ont.

(1 km W. of Hwy 427) Tel. 624-4411

Власники запрошують Вас відвідати найбільшу в світі українську крамницю меблів і домашнього устаткування. Приязна атмосфера. Недорогі ціни.

пишемо "Тридцятилітня війна", бо вона тривала 30 років, "п'ятилітня дитина", бо вона живе п'ять років. А святкування, як захід для відзначення чогось, може тривати день, тиждень, навіть рік, як у випадку ювілею 100-ліття поселення українців у Канаді, але не "століття", бо не можна ж святкувати сто літ цього ювілею. Тому слід було написати: "З нагоди святкувань століття поселення українців у Канаді".

- "все-канадський", замість "всеканадський";
- "розмальований в сучасним стилем", замість "розмальований у сучасному стилі";
- "канадський прері", замість "канадські прерії";
- "прапору", замість "прапора" (род. відм.);
- "немов грайливі українські танцютисти".

Грайливим може бури щось, а не хтось, мабуть йшлося про руки танцютистів, а не про них самих;

- "три-цифрове", замість "трицифрове";
- "кольри", замість "кольори";
- "в кожному викональному взорі", замість "в кожному виконаному взорі";
- "Генеральний Губернатор" (кілька разів), замість "Генеральний Губернатор";
- "Екселенція", замість "Ексцеленція";
- "Прибічна Комісія", замість "допоміжна" тощо комісія;

Про Генерального Губернатора пишеться, як про "найвищого посадника уряду". "Посадник", це історичне поняття на означення намісника князя в Київській Русі, а в сучасному західньому діалекті воно означає "мера", "бургомістра", отже голову муніципалітету, а не верховну владу. І ще: "уряд", це орган адміністрації, виконавства, а не влади. Генеральний Губернатор Канади є представником Королеви Великобританії, отже він репрезентує владу, а не державну адміністрацію;

- "визовів", замість "викликів";
- "консерт", замість "концерт";
- "зготовімо", замість "влаштуймо";
- "предсідник", замість "голова";
- "місцеві заняття", замість, як це виходить з контексту, "місцеві заходи";
- "Витворити новий вигляд на майбутнє", замість "Створити нові перспективи на майбутнє";
- "Підчас", замість "під час";
- "Відбудуться в Едмонтон", замість "в Едмонтоні";
- "яке відбудеться в часі День Праці", замість "яке відбудеться під час Дня праці";
- "Представники з федеральних та провінційних урядів", замість "Представники федерального і провінційних урядів";
- "вечором", замість "увечорі", "ввечорі", "увечір", "ввечір";
- "міжобрадова", замість "міжобрядова" (міжконфесійна?);
- "З поміж них", замість "з-поміж них";
- "в недовзі", замість "невдовзі" (незабаром);
- "три-мовну", замість "тримовну";
- "інформаційні ресурси", слід "ресурси", але тут: "джерела інформації";
- "Слідуючий", замість "наступний";

- "Прикладдя", замість (тут) "комплект";
- "важно", замість "важливо".

Вистачить! Вистачить прикладів, хоч згадане тут - невелика доля мовних огріхів на семи сторінках тексту. Нема змоги в короткій статті не тільки прокоментувати, але й навести всі оті огріхи. А я ж не торкався ні стилістики, ні пунктуації, ні правопису великих букв.

Що про все це можна сказати? Ганьба не тим, що склали текст, бо вони, здається, народжені тут наші діти, але ганьба тим, хто допустив цей матеріал до публікації. Сам знаю, що в КУК, в СКВУ верховодять, здебільша, ті, котрі прибули до Канади після Другої світової війни, які хизуються магістерськими, докторськими, а то й професорськими титулами, котрі покінчили українські гімназії, семінарії ще перед війною. Знаю, що в тих установах є культурно-освітні комісії. То що ж вони всі разом і кожне зокрема роблять, якщо толерують такі, як згаданий тут, неграмотні тексти? Тільки сліпі не бачать, тільки глухі не чують! Тільки неграмотні не бачать мовних помилок у писаному тексті.

Мені від цього боляче і соромно.

Чому ми, коли йдеться про рідну мову, за яку ми так розпинаємося, не такі, як поляки, росіяни? Чи це справа культурного рівня тих еміграцій? А, може, справа в чомусь іншому, то хай би українські вчені-соціологи, інші маїстри, доктори, професори пояснили цей наш негативний феномен. Чи, може, вони самі далекі від української літературної мови? І хотілося б, аби ті "теоретики" не виправдовували жахливого стану української писаної мови на еміграції браком своєї держави. Прошу вибачити мене за нескромність: я ж теж, як всі інші українці, не мав своєї, незалежної від Москви, держави. То чому тільки мені і ще декільком боляче і соромно з приводу такого стану української мови в діаспорі? А тій решті, що при "владі"?

Де наша інтелектуальна еліта в діаспорі? Чи, може, її немає, а чи, може, її не допускають до голосу?

**ВЕЛИКИЙ ВИБІР
НАЙНОВІШИХ ЖІНОЧИХ
МОДНИХ ОДЯГІВ**

DANYA

FASHION SHOPPE
2378 BLOOR STREET W.
TORONTO, ONT., M6S 1P4
Телефон: 766-4511

ГОВОРИМО ПО-УКРАЇНСЬКИ

ХАРКІВ І ХАРКІВ'ЯНИ

Писав проф. Ю. Шевельов, що діаспора занедбала подати дружню руку колишній столиці України, університетському, але й індустріальному місту Харкову.

Завдячуючи знайомству з міністром вищої і середньої освіти Володимиром Пархоменком та ректором Інституту Народного Господарства Анатолієм Павленком, - задумана подорож до редакції "Березіля" (колишнього "Прапора") була здійснена 22-го березня. В коридорі спального вагона в дорозі до Харкова зустрічався поглядом з людиною, не відаючи, що вже другого дня вгощатиме мене д-р Василь Тацій - ректор Харківського Юридичного Інституту, що тепер визнаний Верховною Радою як Українська Юридична Академія, установа, яка вишколює десять тисяч студентів права. Ректор Тацій бере активну участь у підготовці Конституції України. Проректор Володимир Сташиш, проректор по навчанні Вячеслав Комаров та доцент Василь Касинюк гордяться, що перший українською мовою підручник цивільного процесу буде скоро виданий в Академії. Починаються виклади українською мовою. Повага до професорів, яких привітно вітають студенти, студійна тиша нагадують часи передокеанських студій. Бібліотечна читальня-робітня, де за столом відновують записки студенти, - свідчить, що немає тут ще копіювальних машинок, які облегшують відновлення. Думається, мислиться: а скільки наших установ чи осіб могли б подарувати оції Академії хоч кілька копіювальних машин? А варті, напевно варті вони! Ось виставка книг: "Україна: пам'ять віків і сьогодення", влаштована бібліографом Самороковою І.М. Подумки бажаєш - коли ж, Харкове, святкуватимеш пам'ять віків і сьогодення України?! Доля Слобожанщини взаємно залежить від тебе, величний, але й занедбаний городе, експлуатований чужими центрами! Не сумнівайся, - дружній контакт українських адвокатів діаспори з цією Академією напевне мав би менале значіння. Твориться держава законності, позбувається вона узаконеного беззаконня. Жде харківська гостинність кожного українця-юриста з діаспори.

Зворушений переживаннями, зближаюсь до будинку Спільки Письменників у якому приміщується редакція "Березіля". З його редактором, Юрієм Стадниченком, який поспішав у Полтаву, довелось розмовляти телефоном. Леонід Курохта знайомить мене з жалюгідними обставинами. Неспроможні оплачувати винаймані кімнати, редакція примушена була передати приміщення кооперативу, яка й оплачує все, залишивши редакції дві кімнати. Журнал "Березіль", появився тільки в січні. За лютий видання ще в друкарні, бо ж непоплатне воно своїм тиражем 10-ти тисяч і тому там не поспішають. Зрештою, загроза припинення висить, мов ніж гілотины, бо ж немає паперу для цього україномовного журналу. Працівники з посвятою працюють майже даром. Пані Аліна Фоменко, секретар редакції інформує про відсталість редакційного влаштування. Нема машинок друкарських, диктафонів, фотоапарату, копіювальної машинки, бюрового влаштування. А над усім марииво браку паперу для наступного видання "Березоля". У порівнянні з добре влаштованими редакціями "Дніпра" в Києві, "Дзвона" у Львові, в Спільці Письменників у Києві, - редакція "Березоля", позбавлена найконечнішого, борсається у тих обставинах свідома свого завдання

- відвоювання національної свідомості Слобожанщини. Просять прислати їм зарубіжну літературу, журнали політичної думки, політичної сатири, історичні твори.

Розгортаючи працю ініціативної групи допомоги "Березолеві" пороблено заходи купівлі паперу для видання журналу. Є три можливості: Словаччина, Фінляндія й Росія. Заки підписати відповідне домовлення потрібно негайно зібрати фонди. Ініціативний Комітет в особах проф. Ю. Шевельова, Оксани Соловей, Євгена Федоренка й Маріяна Коця закликає громаду слати пожертви до:

Selfreliance FCU

A/C 16649 Ukrainian Academy - Kharkiv Fond

108 2nd Ave.

New York, NY 10003 USA

Передплати на журнал "Березіль" - 65 дол. річно - слати на адресу:

M. Kots

P.O. Box 33

Lexington, NY 12452 USA

1991 РІК - ЮВІЛЕЙНИЙ РІК МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

27 жовтня 1990 р. під час відкриття наукової конференції Українського Історичного Товариства при співучасті Наукової Ради СКВУ і НТШ в Канаді, проф. Любомир Винар проголосив рік 1991 - роком Михайла Грушевського, найвидатнішого українського історика і першого президента Української Народної Республіки. Це рік його 125-ліття з дня народження.

Голова УІТ поінформував, що в Україні (Львів і Київ) і в діаспорі планують міжнародні наукові конференції, а також низку видань М. Грушевського і про нього. УІТ видає науковий збірник з приводу ювілею основника української національної історіографії, а також підготовляє до видання спогади сучасників про М. Грушевського. Уже друкують збірку статей М. Грушевського "На порозі Нової України" з 1918 року українською і англійською мовами, а також інші видання.

Замовляти на адресу:

Ukrainian Historical Association

Hrushevsky Fund

P.O. Box 312

Kent, Ohio, USA

PALADIN INSURANCE LTD

Tel. 239-7392

Павло Колодій

Insurance Broker

Забезпечуємо: дома, апартаменти, котеджі, автомобілі, торгові підприємства, каліцтво, життя! Також групова асекурація!

97 Six Point Rd.
Etobicoke, Ontario

M8Z 2X3

Homeowners
Tenants
Commercial
Automobile
Life
Disability

"УКРАЇНСЬКА ПІЄТА"

(Голос у справі справедливості)

Автор Радек Сікорські починає статтю "Чому Україна мусить стати незалежною" ("National Review", листопад 5, 1990 р.; головний редактор журналу Wm.F. Buckley, Jr., який висвітлює у своїй програмі на телебаченні "Front Line" український фільм про Великий Голод "Жнива Розпуки") описом містечка Дрогобич в Західній Україні, в якому, під час німецької окупації, загинув польсько-жидівський письменник Бруно Шульц. Бруно Шульц, типічно для жидівського населення Галичини під польською окупацією, писав польською, а не мовою навколишнього моря... Все ж таки, він належить сторінці історії цього містечка, яке дало нам і невсипущу знамениту поетесу, перекладачку, видавця і лектора Віру Вовк-Селянську, відзначену уже в Україні рядом нагород!

Автор Сікорські (чудом) зустрів в Дрогобичі іншого поляка, який приїхав на землю свого дитинства, де в 1939 р. місцева ріка залилась кров'ю: у цьому Підкарпатському місті (70 тисяч населення) автор побачив окраєць "Української Пієти" (там, як по цілій Україні, велась розкопки могил жертв большевицького терору 1939-41 рр. і після другого "визволення" 1945 р.): цвях в чашці; кості ніг зв'язані ременем (повішеної догори-ногами і так замордованої жертви); елегантні мештики в суміш з селянськими карпатськими ходаками; кісточки дітей (після відходу "старших братів" та їхніх яничарів 1941 р. говорилося про "муровані гробівці-ніші" у тюрмах, в яких живцем замурувано в'язнів). В Дрогобичі д-р Володимир Ільницький сортує ці "скарби великого льоху-могили" - в той час ще бездонної...

Автор ділиться з читачами ще й іншою "новиною" про найбільшу в світі націю, яка сторіччями тягне ярмо окупації! Вистає лише запізнятись з історією поточного сторіччя, щоби збагнути драму української землі: Перша Світова Війна; східний фронт: визвольні армії в походах вперед-назад..., бої Пілсудського з Троцьким; колективізація; метаморфоза комуністів і нові чистки; Чорнобиль...

Великі жертви подій Другої Світової Війни на Україні автор логічно аргументує: за радянськими обчисленнями загинуло в Другій Світовій Війні 20 мільйонів населення СРСР, з чого населення України, де відбувались найбільші воєнні рухи і бої, мусіло потерпіти половину цих жертв (з цього виходить, що пропорційна - принаймні половина-частка воєнних відшкодувань, сплачуваних Німеччиною потерпілим, належала б Україні, але як в дійсності виглядають ці справи? Чи, може, хтось винен ще комусь щось?!).

Автор кінчає цей розділ образом вартим Данте: Зруйнований краєвид: задихаюча смертю земля; зморена худоба (він пише: якщо б її побачив захисник тварин - упав би на місці від серцевого удару), люди виполокані з пам'яті... Пан Сікорські пояснює причину бездержавності України: 6% території СРСР і около 20% населення Союзу продукують 1/3 рільничих і 1/5 індустриальних продуктів - ваговитий фактор давніше в царській, а тепер в радянській економіці імперії. СРСР може обійтись без балтійських, кавказьких і мусульманських республік, але імперіяльні амбіції Горбачова без України були б небезпечно захитані, отже, вкінці, не потрібні.

Покликаючись на Бориса Маркова, члена економічної комісії парламенту України, автор критикує плян Шаталіна, який є лише параваном, що

прикриває імперіялістичні цілі. З повновартісною валютою, без якої нормальне життя і функції індустрії не можливі (прикладом служить фабрика мотоциклів у Києві, де дві тисячі мотоциклів стоять "спаралізовані" без шкідливих сиджень, фільтрів і спідометрів, які неможливо роздобути безвартісною валютою).

Тут теж автор цитує Солженіцина з його маніфесту до росіян, де Солженіцин "пояснює" українців і їхню культуру, як вислід-продукт монгольської окупації і польської колонізації. Хоч фізіологічні впливи окупантів є скрізь нормальними явищами, робити з цього "потрапляючу новину" є перетягнутою струною. (Тут факти саме навиворіт: коли українці флегматично даються спокусити чужоземними впливами, застрягаючи на довгі віки в якомусь позиченому руслі ("неовізантика") - росіяни, тобто їхня еліта, пригорщами присвоювала чужі здобутки. Це не похвала (на наше conto), - не догана (росіянам), а лише думка - помічення невдалої характеристики даності, чим виповнена діяльність цього лавреата.

У цьому розділі виринуло й питання народного голосування за суверенність України в протилежність конфедерації з Росією.

Під сучасну пору, з огляду на столітні заходи окупантів на Україні, єдиною альтернативою є суверенність і цілковита відбудова (розбудова) державного життя нації. Осягнувши національну духову і матеріальну рівновагу - настане пора застановитись і пропонувати нові (досконаліші) світові порядки. Тепер Україні потрібний час і вільні руки!!!

В черговому розділі "Мій ворог, мій друг" ("My enemy, my friend") автор розповідає про зустріч з Левком в "радянській мешканевій руїні" оподалік Києва. Левко, декорований герой-ветеран війни в Афганістані, лише тепер узрів безглуздя цього походу, погляд, який поділяють його друзі. В цій "руїні" є їх около 300; і якщо українському урядові не вдасться створити українську національну армію з радянських шеревів, вони самі почнуть організуватись і організувати.

Останній розділ "Паніка в передовому ешалоні" ("Panic in the Ranks") присвячений заповідженій темі "Чому Україна мусить бути самостійною".

Зашифровано звучить твердження "Україна мусить стати самостійною заради самостійності Росії". (?) Здогад (далекосяжний?): нація, яка панує над іншою, є робом свого панування (!!).

Врешті автор Сікорські критикує Захід, який часто піддержує тиранів заради політичної стабільності, - цим робом Захід втрачає симпатії народів у боротьбі за справедливу самостійність, яку слід піддержати! ю.с.

Невідомо, котра мудрість більша: та, яка може говорити і говорить, чи та, яка може дещо сказати, але мовчить.

НЕ ЗАБУДЬТЕ

ВІДНОВИТИ

ПЕРЕДПЛАТУ

СВОЄЧАСНО!

ГІДНЕ ВШАНУВАННЯ св.п. ВАСИЛЯ СТУСА

Спільне відзначування національних свят і деяких важливіших подій редакцією одумівського журналу "Молода Україна" і Торонтського відділу ОУП "Слово", під патронатом Конгресу Українців Канади, стало в Торонті вже традицією. Завдяки строгій надпатрійності, добре складеним програмам і кваліфікованим учасникам, кам-виконавцям, ці свята проходять майже завжди успішно, не зважаючи на пресловуту торонтську пересиченість.

Зокрема успішним був цьогорічний Літературний Вечір, присвячений пам'яті найвизначнішого сучасного українського поета Василя Стуса, що відбувся в переповненій залі Інституту св. Володимира, в неділю 21 квітня 1991 р. точно о год. 3:30. Немає сумніву, що до успіху Вечора сприяли не лише мученицька смерть Василя Стуса в радянському концтаборі й посмертне присудження саме йому державної нагороди ім. Тараса Шевченка в Києві, але й добра реклама і ще ліпша програма. Вечір відкрив, може аж надто коротким словом, Олександр Харченко.

Добре підготовану й не задовгу доповідь про життя і творчість Василя Стуса прочитала філолог і літературознавець Марія Гарасевич з Детройту. Не зупинятимусь над цією доповіддю, бо вона буде надрукована в одному з осінніх випусків "Нових Днів". Добре підібрані доповіддю поетичні твори В. Стуса бездоганно читали Христина Юзич і Наталка Гевко з Детройту та Ніна Теліжин і Юрій Бельський з Торонто. Завдяки своєму професіоналізму та належній підготовці артисти донесли нелегку поезію Василя Стуса до читача в усіх нюансах. Зокрема треба сказати це про гостей з Детройту, які читали твори В. Стуса не вперше і це помічалось.

До програми Вечора ввійшли і два непередбачені виступи, а саме: виконання (із стрічки) муз. ансамблем "Водограй" Стусової пісні, покладеної на музику присутнім на залі композитором І. Пасербом, і присвячений В. Стусові вірш "Я не зраджу", що його прочитав сам автор Павло Жовніренко, Стусів земляк з Донбасу, який випадково був присутній на залі. Такі непередбачені імпровізації завжди ризиковані. Стрічка виявилась дефедтивною. Зате вірш Жовніренка показався на місці і відіграв імпресивну роль єднання, хоч з автора рецитатор слабенький. Знаменне те, що вся багаторазова змістом програма вклалася в півторогодинні рамки, але наповнила присутніх оптимізмом і гордістю за Василя Стуса й за високу українську культуру.

Після програми, під час товариської невимушеної зустрічі й чайної гостини, ми познайомились між іншими з нашою талановитою детройтською гостею Христиною Юзич, яка при цій нагоді передала нерозпечатану свою конверту, мабуть з винагородою за виступ, на пресовий фонд "Нових Днів". Щире спасибі, симпатична пані Христино!

М. Дальний

Критик до початку писемника:

- В одному можу вас запевнити, що літературної премії ви не дістанете.

- Не шкодить! Волю, щоби всі питали, чому я не дістав нагороди, ніж мали б питати, чому я дістав нагороду.

ВИСТАВКА ТВОРІВ ВАСИЛЯ КУРИЛИКА В КУМФ

3 першим днем травня в Канадсько-Українській Мистецькій Фундації в Торонті відкрито виставку творів нашого знаменитого земляка Василя Курилика. За п'ятнадцять років існування торонтської Мистецької Галерії відбулися сотні різних мистецьких подій, але твори найславнішого з наших малярів не експонувалися жодного разу. І ось нарешті прийшов час показати торонтським шанувальниками образотворчого мистецтва картини Василя Курилика, значна частина яких зібрана в музеї св.п. Олі і Миколи Колянківських в Ніягара Фаллс. Експозиція буде присвячена 100-річчю поселення українців у Канаді, і вона стане частиною ювілейної програми святкувань.

Основою виставки стануть 160 картин Василя Курилика із всесвітньо відомої серії "Страсті Христові", за євангелистом св. Матвієм. Ця монументальна праця, якій мистець присвятив повні три роки життя, стала короною його творчості. Також експонуватиметься фрескова композиція "Український Піонер". Оригінал цього знаменитого твору Василя Курилика закупив федеральний уряд Канади під час відзначення 90-річчя поселення українців у Канаді. Цей унікальний твір, як і "Страсті Христові", також ніколи не експонувався ні в Торонті, ні в інших містах Канади. Загалом вартість цієї експозиції оцінена в більш ніж на три мільйони доларів.

Ювілейна виставка в Канадсько-Українській Мистецькій Фундації стане щасливою нагодою познайомитися з цими шедеврами не тільки мешканцям Торонта, але й гостям які прибудуть на святкування нашого століття. Це буде також добра нагода показати колекцію нашої молоді шкільного і дошкільного віку та студентам університетів. Особливо важливо, що під час тривання виставки буде показано декілька фільмів із життя Василя Курилика, відбудуться численні доповіді на мистецькі теми. Також буде належно вшановано ініціаторів і основників Української Мистецької Галерії в Ніягара Фаллс св.п. Ольгу і Миколу Колянківських, завдяки яким зібрано саме в українському музеї як наш національний скарб твори геніального мистця-українця Василя Курилика.

Відставку відкрито в Канадсько-Українській Мистецькій Галерії в Торонті, на вул. Блур ч. 2118-А. Триватиме вона три місяці, тобто до кінця липня.

Михайло Шафранюк

arka shoes

- Великий вибір вигідного і модного взуття.
- Регулярні і ширші фасони.
- Помагаємо клієнтам з відтисками та з іншими проблемами.

— ROMIKA — SALAMANDER — LA VALLE
— GALLUS — ORTHOPEDIC SHOES

ПЕНСІОНЕРАМ 10% ЗНИЖКА

2196 BLOOR ST.W. (at Runnymede)
TORONTO, ONT. M6S 1N4

TONY HRUBI
(416) 763-1851

ШВИДКО І ДЕШЕВО, "КОБЗА" ПЕРЕШЛЕ РЕЧІ НА УКРАЇНУ:
ВІДЕОКАМЕРИ, ВІДЕОМАГНІТОФОН, КОПІЯРКУ, ФАКСМАШИНУ,
ТЕЛЕВІЗОР, КОМП'ЮТЕР, АВТОМОБІЛЬ, МЕДИКАМЕНТИ, ХАРЧІ,
ВЖИВАНІ РЕЧІ І Т.Д.

ЗАВІТАЙТЕ ДО "КОБЗИ"! ЧЕКАЄМО НА ВАС!

3253 LAKESHORE BLVD. WEST, TORONTO, ONTARIO M8V 1M3

TEL: (416) 251-9110

FAX: (416) 253-9515

Travel & Tours

626019 ONTARIO LTD.

СПЕЦІАЛІЗУЄМОСЯ У ПОДОРОЖАХ НА УКРАЇНУ.
ВІЗИ НА ПРОТЯЗІ 3-ох ДНІВ!

ЗАДЗВОНІТЬ ДО ІРКИ ПОЛІЩУК.

TEL: (416) 503-0530

3253 LAKESHORE BLVD. W., TORONTO, ONT.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

ПАВЛЮК Степан - відомий і заслужений український громадський і ветеранський діяч у Канаді, помер у Торонті 16-го січня 1991 року, проживши 80 років. Степан Павлюк народився в 1910 році в Альберті. Під час студентських часів був головою Українського студентського національного клубу, опісля став головою Молоді Українського Національного Об'єднання в Канаді. Під час війни служив у канадській армії в Європі, а після війни став організатором, душею і довголітнім головою Українського відділу Королівського Канадського Легіону. Під його проводом Відділ розгорнув широку громадську діяльність, збудував будинок у якому приміщувались різні українські організації та установи, допомагав новим емігрантам, зокрема ветеранам українських армій і значно спричинився до організації катедри українських студій при Торонтському університеті.

Похоронено покійного з української православної катедри на цвинтар св. Володимира в Оквил.

ВОВК Юрій Федорович - меценат "Нових Днів", син славетного українського археолога, етнографа і антрополога Федора Кіндратовича Вовка, нар. у Парижі 29 листопада 1901 року, помер 21 січня 1991 року у Регензбурзі, Німеччина. Про покійного буде в журналі окрема стаття.

НАГІРНЯК Микола - економіст і громадський діяч демократичного напрямку, провідний діяч Асоціації Українців Америки і член редакції її офіційного "Наш Голос", помер на 80-му році життя, 13 березня 1991 року в Трентоні, Нью-Джерсі.

о. ҐЕРИЧ Юрій - доктор теологічних наук, кол. професор церковного права в УВУ, кол. професор бібліотекознавства в Оттавському університеті, кол. член ОУН і політ'язень концентраційного табору в Березі Картузькій, винятково освічений, розумний хоч і скромний інтелектуал, помер після довгої недуги 6-го квітня 1991 року в Оттаві. Про покійного читайте в журналі окрему статтю Й. Гошуляка, ст.18.

ГЛАДУН Іван - відомий українсько-канадський громадсько-політичний діяч, автор голосних книжок "Мене вчили зради" та "Інколи й один у полі воїн", кол. видавець газети "Наш вік", помер 11-го квітня 1991 року у Ванкувері на 89-му році. Похоронений у Торонті на цвинтарі "Прспект".

Для всіх українців і їхніх родин
у скорботний час місце Вічного покою.

ST. VOLODYMYR
UKRAINIAN CEMETERY

УКРАЇНСЬКИЙ ЦВИНТАР
СВ. ВОЛОДИМИРА

в Оквилл, Онт.

- Щороку спільна молитва й окремі поминки за душі тут спочилих.
- Дбайливий догляд Адміністрації та запевнена майбутність відносним міністерством Провінції Онтаріо через т. зв. „Вічний Фонд Укр. Цвинтаря Св. Володимира“!
- Дві окремі Секції: УПА і Братства Дивізійників, прикрашені чудовими пам'ятниками.
- Порада і поміч в перенесеннях останків (праху) з інших цвинтарів-поховань!
- Ціни за місця-ділянки найнижчі в околиці! Добрий доїзд! Близький Дім Культури!
- За додатковими інформаціями просимо звертатися на число телефонів:

Години — 9:30 до 4:30 БЮРО — 827-1647

АНДРІЙ ЛАТИШКО — адміністратор

ПАМ'ЯТІ Г.Я. МОРОЗА

Висилаю 25.00 дол. на пресфонд ж. "Нові Дні" замість квітів на могилу Григорієві Морозу - Великому трудівникові, вірцеві українця на чужині. А синові та донечкам наші співчуття.

Надя та Федір Бойко, Пентіктон.

В ПАМ'ЯТЬ МАРТИ ІЛЬКІВНИ ЯКОВЕНКО

18-го квітня 1991 року, після довгої і тяжкої хвороби, відійшла з цього світу наша Мама - Марта Ільківна Яковенко.

Народилась 1903 року на Харківщині, а після війни проживала в Америці, де можливо було жити вільно. Та не довго тишились вільним життям, бо приїхали з підірваним здоров'ям і Тато помер в 1976 р., а Мама, сумуючи, скінчила своє життя в тяжких фізичних муках. Залишила дочку Марію з чоловіком Миколою Ковалевським, сина Володимира з дружиною Дороті, чотирьох внуків та вісім правнуків.

У пам'ять Мами складаємо 50 дол. на пресовий фонд "Нових Днів".

Вічна пам'ять Мамі.

Микола і Марія Ковалевські

ПАМ'ЯТІ ПАВЛА ДРОЗДА

Повернувшись в Канаду, клонимо свої голови до землі перед свіжою могилою Павла Дрозда - нашого незабутнього дружби - справжнього друга: чуйного, сердечного, доброго. Світлу пам'ять про нього будемо носити в своїх серцях до кінця своїх днів.

Дружині Ліні, доням, сестрі Олені, братові Ігореві та їхнім родинам висловлюємо наші глибокі співчуття та складаємо як нев'янучий вінок 50.00 дол. на пресовий фонд.

Василь та Людмила Неліпи

Висловлюємо наше глибоке співчуття дружині Ліні, дочкам, сестрі Олені, братові Ігореві та їхнім родинам з приводу болючої втрати чоловіка, батька, брата, бл. пам'яті Павла Дрозда, що сталася 21 березня 1991 р.

Замість квітів на його свіжу могилу складаємо \$40.00 на пресовий фонд ж. "Нові Дні", які він читав.

Ада і Мар'ян Гороготи.

КОРОТКО ПРО "НОВІ ДНІ"

...Висилаю чека на передплату, а також на пресовий фонд \$26.00. Вибачаюсь за запізнення.

Ваш журнал любимо читати: у ньому правдиве наświetлення подій... де читач сам може робити висновки і думати над статтями; бо другі дають матеріал і самі суфлерують як і що треба робити. Треба трошки лишати для нас на думання.

Іван Коберник, Кайстор Центр.

...Дійсно, журнал читай і хочеться читати; стільки історичних тем, що є з чого повчитися. Читаємо від краю до краю, а я перечитую і з минулих років...

Михайло і Катерина Черняк, Орланд Пк.

...Ми з дружиною читали чудові вірші Віки Івченко ("НД", ч. 492). Будьте добрі, подайте в журналі чи є відгуки, щоби їй допомогти. Це - талант, може Пласт займеться тією справою.

Володимир Лучкань, Колбрук.

Відгуки є, але спонзора тим часом немає. Як тільки знаємо щось докладніше - повідомимо читачів. - Ред.

ПОЖЕРТВ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "НОВИХ ДНІВ"

Канада:

Василенко Ростислав, Оттава	\$50.00
Коберник Іван, Кайстор Центр	26.00
Слонівський Євген і Клявдія, Ньюмаркет	23.00
Качор Андрій, Вінніпег	21.00
Нестеренко Микола, Ніагара Фаллс	19.00
Хархаліс Ярослава, Міссісага	13.00
Д-р Шимонович-Рудницька Галина, Монреаль	13.00
Станько Ярослав, Торонто	10.00
Булема Богдан, Рексдейл	8.00
Гасинець Т., Вудсток	3.00
Степовий А., Монреаль	3.00

США:

Кревсун Василь, Спрінг Велі, Каліфорнія (в честь бл.п. дружини Світлани)	\$125.00
Татарко Микола, Санівейл, Каліфорнія (в пам'ять батьків Наталії та Миколи Татарко)	100.00
Юзич Христина, Детройт (з Літературного вечора пам'яті Василя Стуса в Торонто)	80.00
Ковалевські Микола і Марія, Ремсен, Н.Й. (у пам'ять матері Марти Ільківни Яковенко)	50.00
Манченко Іван, Порт Джервіс, Н.Й.	15.00
Гаркуша Віктор, Кантон, Міч.	10.00
Василевська Віра, Форт Лавдердейл, Фл.	10.00
Іваницький Микола, С. Орандж, Н.Дж.	10.00
Ключковська Ю., Чикаго	7.00
Проданюк Павля, Нортрідж	5.00
Д-р Пундій Павло, Чикаго	5.00
Коваль Роман, Ескондідо	5.00

ІНШІ КРАЇНИ:

Дворцовий Василь, Австралія	\$35.00
Гаран Євген, Австралія	20.00
Мішалов М., Австралія	10.00
Ткач Леся, Австралія	10.00
Таран Д., Бельгія	6.00

Усім жертводавцям сердечне спасибі.
Редакція "Н.Д."

GEO. H. CREBER (від 1897 року)

208 Kingston Rd. at Woodbine

**УКРАЇНСЬКА ФІРМА ПАМ'ЯТНИКІВ
У ТОРОНТІ**

— першорядні майстри, скульптори і креслярі;
— імпортований і місцевий граніт, бронза;
— фотографії на порцеляні, нагробні написи;
— хоч замовлення виконують висококваліфіковані майстри — наші ціни найпоміркованіші!

Тел. вдень — 691-5712 і увечері — 762-3502

РОМАН ДЕМКІВ

0001761
EXPIRES: 91 12

4 M 17
CD

Ms. Nina Kozy
17 Lanark Ave
Toronto
ON M6C 2B2 Canada

xx20(V)

POSTAGE PAID AT TORONTO
Second Class Mail Registration
Number 1668

if not delivered please return to:

NOWI DNI
P.O. Box 400, STA „D“
TORONTO, ONT.
CANADA M6P 3J9

UKRAINE

CHARTERS DIRECT

TORONTO

KIEV

TORONTO

INTOURS CORPORATION OFFERS 12 CHARTER
FLIGHTS FROM TORONTO TO KIEV, BEGINNING
April 28; May 12, 26; June 9, 23; July 7, 21;
August 4, 18; September 1, 15, 29.

ELEVEN (11) ITINERARIES TO CHOOSE FROM!

- **HOSPITABLE UKRAINE:**
Kyiv (Kiev) 1 Lviv 2 Ternopil. 8 Kyiv 2
Departures: April to September.
All-Inclusive price from \$2399.00 to 2799.00
- **BUKOVYNA:**
Kyiv 1. Chernivtsi 9. Kyiv 3
Departures: April to September.
Price from \$2399.00 to 2799.00
- **GOLDEN UKRAINE:**
Kyiv 1. Lviv 10. Kyiv 2
Departures: April to September.
Price from \$2399.00 to 2799.00
- **BEST OF UKRAINE:**
Kyiv 1. Chernivtsi 2. Ternopil 2. Lviv 3. Yalta 3. Kyiv 3
Departures: April to September.
Price from \$2590.00 to 3090.00
- **TREASURES OF UKRAINE:**
Kyiv 1. Lviv 3. Uzhhorod 5. Chernivtsi 2. Kyiv 2
Departures: April to September.
Price from \$2599.00 to 2999.00
- **FESTIVE UKRAINE:**
Kyiv 1. Lviv 3. Vinnitsa 3. Odessa 4. Kyiv 2
Departures: April to September.
Price from \$2499.00 to 2899.00
- **ANCIENT ROOTS OF UKRAINE:**
Kyiv 1. Lviv 2. Rivne 6. Khmelnytsky 2. Kyiv 2
Departures: April to September.
Price from \$2699.00 to 2999.00
- **HELLO UKRAINE:**
Kyiv 1. Lviv 5. Ternopil 5. Kyiv 2
Departures: April to September.
Price from \$2499.00 to 2899.00
- **SPECIAL PROGRAMS**
Intours has arranged 3 very special programs with Ukrintour in Ukraine which offer Ivano-Frankivsk, Kolomiya on an all-inclusive basis: All tours are for 2 weeks, total 15 days.
- **WESTERN UKRAINE:**
Kyiv 2. Ternopil 3. Ivano-Frankivsk 3. Chernivtsi 3. Kyiv 2
Hotel accommodations with private bath, 3 meals daily, transportation on tour by air and bus, daily excursions, including full day trip to Pochaev Lavra Monastery, visit to Bereshany and Halich, trip to Manyavska Skith, visit villages of Vashkovitsky and Vizhenka.
Departures: April 28, May 26, June 23, July 21, August 18, September 29.
Price per person, twin basis from \$2399.00 Can. to \$2599.00 Can.
- **HUTZUL ADVENTURE:**
Kyiv 1. Ivano-Frankivsk 4. Kolomiya 4. Kyiv 4
Hotel accommodations with private bath, 3 meals daily, transportation on tour by air and bus, daily excursions, visit to village Naguyevichy - Ivan Franko's birthplace, village Nebylov, site of first Ukrainian emigration to Canada in 1891, visit Verchovyna, village Dryvorivnya.
Departures: April 28, May 12, June 9, July 7, August 4, September 15.
Price per person, twin basis from \$2299.00 to \$2399.00
- **IVANO-FRANKIVSK**
—LONG STAY PROGRAM
Kyiv 1, Ivano-Frankivsk 10, Kyiv 2
Hotel accommodations with private bath, 3 meals daily, transportation by air, 3 excursions in Ivano-Frankivsk, daily program in Kyiv. This tour is for people with family in the area who wish to visit the family, but stay in the hotel.
Departures: April 28, May 12, June 9, July 7, August 4, September 1, 15.
Price per person, twin basis from \$2299.00 to \$2499.00
- **PRE-PAID TICKETS KYIV-TORONTO-RETURN FOR YOUR RELATIVES.**
Intours will offer pre-paid tickets from Kyiv to Toronto and return on our charter flights beginning May 12th, ending October 13th.
PRICE IS \$1700.00 Can per person.

FOR OUR BROCHURE
"UKRAINE WELCOMES
YOU IN 1991"

Please contact your local travel
agent, or Intours Corporation.

1013 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO
CANADA M6H 1M1

intours
CORPORATION

TELEPHONE (416) 537-2165
FAX (416) 537-1627
TELEX 06-218557
TOLL FREE LINE CANADA 1-800-268-1785